

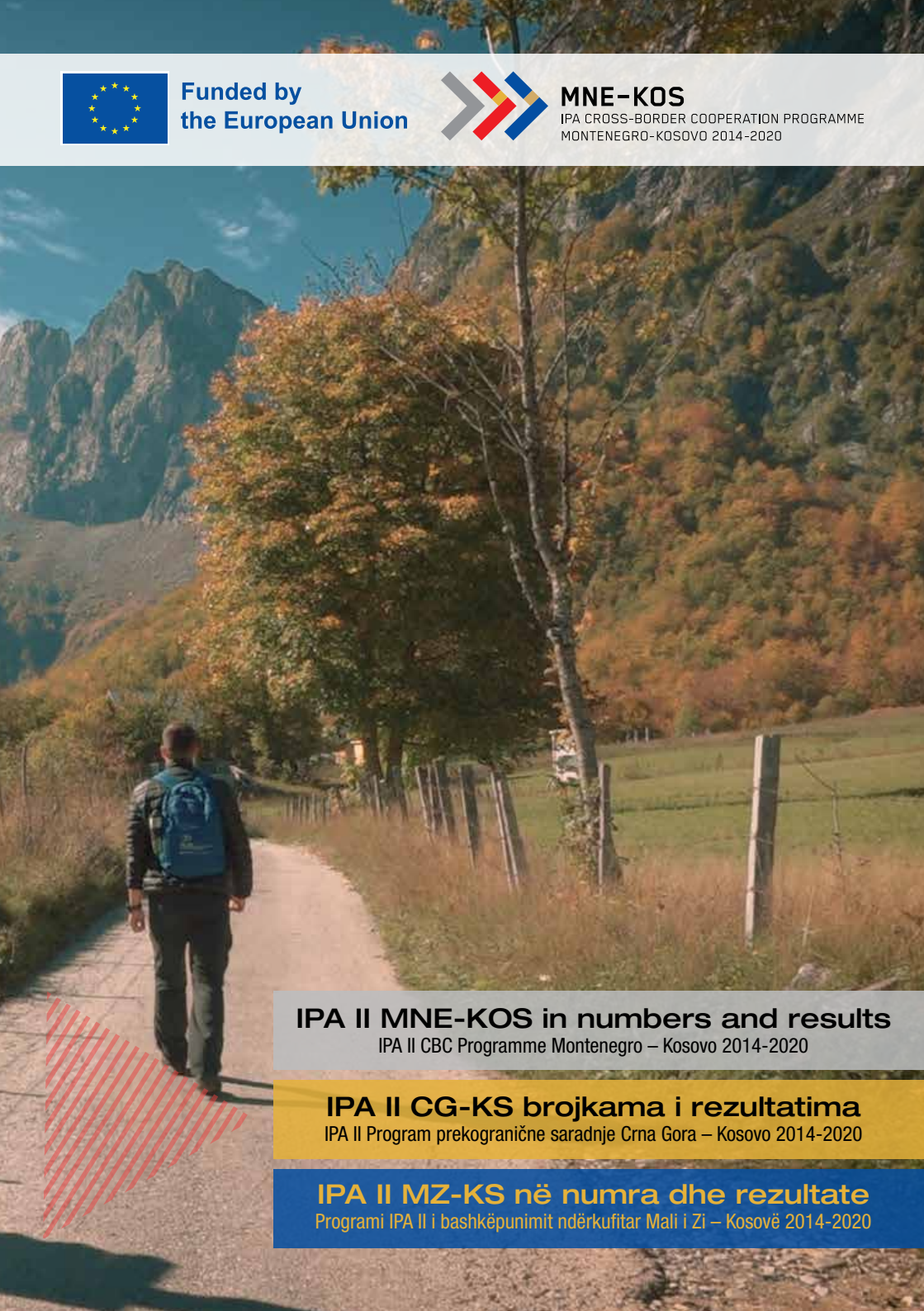

Funded by
the European Union

MNE-KOS

IPA CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMME
MONTENEGRO-KOSOVO 2014-2020

IPA II MNE-KOS in numbers and results

IPA II CBC Programme Montenegro – Kosovo 2014-2020

IPA II CG-KS brojkama i rezultatima

IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014-2020

IPA II MZ-KS në numra dhe rezultate

Programi IPA II i bashkëpunimit ndërkufitar Mali i Zi – Kosovë 2014-2020

IPA II MNE-KOS in numbers and results

IPA II CBC Programme

Montenegro – Kosovo 2014-2020

IPA II CG-KS brojkama i rezultatima

IPA II Program prekogranične saradnje

Crna Gora – Kosovo 2014-2020

IPA II MZ-KS në numra dhe rezultate

Programi IPA II i bashkëpunimit ndërkufitar

Mali i Zi – Kosovë 2014-2020

MNE-KOS

IPA CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMME
MONTENEGRO-KOSOVO 2014-2020

**Funded by
the European Union**

This publication is funded by the European Union. Its contents are the sole responsibility of the Joint Technical Secretariat for MNE-ALB and MNE-KOS programmes and do not necessarily reflect the views of the European Union.

Ovu publikaciju je finansirala Evropska unija. Sadržaj je isključiva odgovornost Zajedničkog tehničkog sekretarijata za programe CG-AL i CG-KS i ne odražava nužno stavove Evropske unije.

Ky publikim është financuar nga Bashkimi Evropian. Përmbajtja e tij është përgjegjësi e vetme e Sekretariatit të Përbashkët Teknik për programet MZ-AL dhe MZ-KS dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian.

The IPA II CBC Programme Montenegro – Kosovo 2014-2020 is implemented by
IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014-2020 sprovodi
Programi IPA II CBC Mali i Zi – Kosovë 2014-2020 zbatohet nga

In Montenegro / U Crnoj Gori / Në Mal të Zi:

Ministarstvo
evropskih poslova

Ministry of European Affairs
Ministarstvo evropskih poslova
Ministria e Çështjeve Evropiane

Ministarstvo
finansija

Ministry of Finance, Directorate for Finance
Contracting and Implementation of the EU Assistance Funds

Ministarstvo finansija
Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći

Ministria e Financave,
Drejtoria për Financa, Kontraktim dhe Zbatim të
Fondeve të Asistencës së BE-së

In Kosovo / U Kosovë / Në Kosovë:

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal
Ministarstvo Administracije Lokalne Samouprave
Ministry of Local Government Administration

Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal
Ministarstvo Administracije Lokalne Samouprave
Ministry of Local Government Administration

Supported by / Podržano od / Mbështetur nga:

JOINT TECHNICAL SECRETARIAT OF THE IPA
CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMMES
MONTENEGRO - ALBANIA AND MONTENEGRO - KOSOVO 2014-2020

Joint Technical Secretariat
Head Office Podgorica & Antenna Office Prishtina
Zajednički tehnički sekretarijat
Sjedište Podgorica & Antena Priština
Sekretariati i Përbashkët Teknik
Zyra Kryesore Podgoricë & Zyra e Antenës Prishtinë

We extend our sincere gratitude to all project partners for their valuable contributions to the success of the Programme. Your expertise, dedication and collaboration have been essential in ensuring its quality. Together, we have created material that serves our Programme with excellence and we thank you for documenting the stories with photos that are part of this publication.

Thank you for your cooperation and commitment to our shared goals.

Iskreno se zahvaljujemo svim projektnim partnerima na značajnom doprinosu uspjehu Programa. Vaša stručnost, posvećenost i saradnja bili su od suštinskog značaja za osiguravanje njegovog kvaliteta. Zajedno smo izradili materijal koji doprinosi kvalitetu našeg Programa i zahvaljujemo vam što ste dokumentovali priče fotografijama koje su dio ove publikacije.

Hvala vam na saradnji i posvećenosti našim zajedničkim ciljevima.

Shprehim mirënjohjen tonë të sigurtë për të gjithë partnerët e projekteve për kontributin e tyre të çmuar në arritjet e suksesshme të Programit. Ekspertiza, përkushtimi dhe bashkëpunimi juaj kanë qenë thelbësor për të siguruar cilësinë e tij. Së bashku kemi krijuar material që i shërben Programit tonë dhe ju falënderojmë për dokumentimin e historive me foto që janë pjesë e këtij publikimi.

Faleminderit për bashkëpunimin dhe përkushtimin tuaj për arritjen e qëllimeve tona të përbashkëta.

Contents / Sadržaj / Përmbajtja

● IPA II CBC Programme Montenegro – Kosovo 2014-2020	10
● IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2014-2020	11
● Programi IPA II i bashkëpunimit ndërkufitar Mali i Zi - Kosovë 2014-2020	12
● Employment and social inclusion across the border - Results of the projects funded under Thematic priority 1	13
● Zapošljavanje i socijalna inkluzija preko granice - Rezultati projekata finansiranih u okviru Tematskog prioriteta 1	13
● Punësimi dhe përfshirja sociale përtej kufirit - Rezultatet e projekteve të financuara sipas Prioritetit Tematik 1	13
● Self-employment and Social Entrepreneurship for Youth	14
● Samozapošljavanje i socijalno preduzetništvo za mlade	15
● Vetëpunësimi i të rinjve dhe (tbc) sipërmarrja sociale	16
● Green jobs for better future of cross-border region of Montenegro and Kosovo	17
● Zeleni poslovi za bolju budućnost prekogranične regije Crne Gore i Kosova	18
● Punë në sektorin bujqësor për një të ardhme më të mirë të rajonit ndërkufitar të Malit të Zi dhe Kosovës	19
● Cross-border Actions in the REproductive Health Sector – CARES	20
● Prekogranične akcije u sektoru reproduktivnog zdravlja - CARES	21
● CARES – Veprimet ndërkufitare në Sektorin e Shëndetit Riprodhues	22
● Creating Employment in Agriculture	23
● Stvaranje radnih mjesta u poljoprivredi	24
● Krijimi i punësimit në Bujqësi	25
● PRAXIS	26
● PRAXIS	27
● PRAXIS	28
● CARES 2 - Cross-border Actions in the REproductive Health Sector 2	29
● Prekogranične akcije u sektoru reproduktivnog zdravlja – CARES 2	30
● CARES 2 – Veprimet ndërkufitare në Sektorin e Shëndetit Riprodhues 2	31
● Skills for Sustainable Employment in the Cross-Border Region of Montenegro and the Republic of Kosovo - No Borders!	32
● Vještine za održivo zapošljavanje u prekograničnom regionu Crne Gore i Republike Kosovo – Bez Granica!	33
● Aftësitë për Punësim të Qëndrueshëm në Rajonin Ndërkufitar të Malit të Zi dhe Republikës së Kosovës – Pa Kufi!	34
● Young NEETs: new opportunities for work and increased employability – “UNEETED”	35
● Mladi NEET: nove mogućnosti za posao i povećanje zapošljivosti – “UNEETED”	36
● Të rinjtë NEET: mundësi të reja për punë dhe rritje të punësimit – “UNEETED”	37
● In Employment, Education, Training- IN EET	38
● U zapošljavanju, obrazovanju, obuci – IN EET	39
● Në Punësim, Arsim, Trajnim – IN EET	40
● Together towards a better and safer environment - Results of the projects funded under Thematic priority 2	41
● Zajedno ka boljoj i sigurnijoj životnoj sredini – Rezultati projekata finansiranih u okviru Tematskog prioriteta 2	41
● Së bashku drejt një mjedisi natyror më të mirë dhe më të sigurt - Rezultatet e projekteve të financuara sipas Prioritetit Tematik 2	41

● Cross-border joint initiatives for better waste management.....	42
● Prekogranične zajedničke inicijative za bolje upravljanje otpadom.....	43
● Nisma të përbashkëta ndërkufitare për menaxhim më të mirë të mbeturinave.....	44
● United Against Pollution - UAP	45
● Ujedinjeni protiv zagađenja	46
● Të bashkuar kundër ndotjes.....	47
● New Environment Revitalisation Approach – NERA	48
● Novi pristup revitalizaciji životne sredine - NERA.....	49
● Qasja e Re në Rivalizimin e Mjedisit – NERA	50
● Culture heritage – Act SMART, save water!	51
● Kulturno nasljeđe – djeluj PAMETNO, sačuvaj vodu!	52
● Trashëgimia kulturore – VEPRO MENÇUR, RUAJE UJIN.....	53
● Cross-border Green Deal.....	54
● Prekogranični zeleni dogovor	55
● Marrëveshja e gjelbër ndërkufitare	56
● Tourism and culture for all - Results of the projects funded under Thematic priority 3.....	57
● Turizam i kultura za sve - Rezultati projekata finansiranih u okviru Tematskog prioriteta 3	57
● Turizëm dhe kulturë për të gjithë - Rezultatet e projekteve të financuara sipas Prioritetit Tematik 3.....	57
● Eco and Outdoor Tourism Actions of the Balkan Alps	58
● Razvoj ekoturizma na Balkanskim Alpima.....	59
● Zhvillimi i eko-turizmit në Alpet Ballkanike	60
● Accursed mountains – exquisite outdoor destination	61
● Uplete planine - izvrsna vanjska destinacija.....	62
● Bjeshkët e Nemuna – destinacion natyror tërheqës.....	63
● Tourism hubs for better tourism offer in less advantaged mountainous areas	64
● Turistički „hab“ za bolju turističku ponudu u manje razvijenim planinskim predjelima.....	65
● Qendrat turistike për oferta më të mira turistike në zonat malore më pak të zhvilluara	65
● Transhumance - new tourism offer of Kosovo and Montenegro	67
● Transhumance - nova turistička ponuda Kosova i Crne Gore	68
● Transhumance – ofertë e re turistike në Kosovë dhe Mal të Zi.....	69
● Culture heritage – Treasure of cross border region.....	70
● Kulturno nasljeđe - blago prekograničnog regiona.....	71
● Trashëgimia kulturore – Thesar i rajonit ndërkufitar	72
● The Cultural Renaissance from Skadar Lake to Kosovo – TIME TRAVEL	73
● Kulturna renesansa od Skadarskog jezera do Kosova –TIME TRAVEL.....	74
● Rilindja Kulturore nga Liqeni i Shkodrës në Kosovë – TIME TRAVEL	75
● C.L.O.S.E.R. – Culture-Led Opportunities for Sustainable Economic Revitalisation	76
● Mogućnosti vođene kulturom za održivu ekonomsku revitalizaciju - C.L.O.S.E.R.....	77
● C.L.O.S.E.R. – Rigjallërim i qëndrueshëm ekonomik përmes mundësive të bazuara në kulturë.....	78

● Turning our villages into tourism destinations.....	79
● Transformacija naših sela u turističke destinacije	80
● Shndërrimi i fshatrave tonë në destinacione turistike.....	81
● Evocation and Attraction of Cultural Heritage – Christian Antiquity and Turkish Bath for Cultural Tourism.....	82
● Evokacija i privlačnost kulturnog naslijeđa – hrišćanska antika i tursko kupatilo za kulturni turizam	83
● Evokimi dhe tërheqja e trashëgimisë kulturore – Antikiteti i Krishterë dhe Banja Turke për Turizmin Kulturor.....	84
● Tourism for future	85
● Turizam za budućnost.....	86
● Turizmi për të ardhmen	87
● Find out about IPA III	88
● Saznajte više o IPA III.....	89
● Zbuloni më shumë rreth IPA III	90

IPA II CBC Programme Montenegro – Kosovo 2014-2020

Cooperation between Montenegro and Kosovo started in 2012 with the programming of the cross-border cooperation programme within the perspective of IPA 2007-2013 started. Now, 12 years later, it can be stated that significant results have been achieved and that there is continuous cooperation throughout IPA I, IPA II and now within IPA III programme.

The IPA II CBC Programme Montenegro – Kosovo 2014-2020 has the global objective to improve the standard and quality of life for people in the programme area through the environmentally sustainable and socially inclusive economic development of the region, with respect to its common cultural and natural heritage. This was and is being achieved through joint projects that have been implemented in the fields of tourism and cultural and natural heritage, environment, climate change adaptation and mitigation, risk prevention and management and employment, labour mobility and social and cultural inclusion across the border. The publication presents achievements of the projects in all thematic priorities. See the achievements of the programme in numbers below:

38

NUMBER OF CAPACITY BUILDING AND
PROMOTIONAL EVENTS ORGANISED

3

CALLS FOR PROPOSALS PUBLISHED

99.44%

CONTRACTED FUNDS
(7.516.671,56 € out of 7.560.000 €)

24

NUMBER OF PROJECTS FUNDED

73

NUMBER OF IMPLEMENTING PARTNERS
(37 in Montenegro and 36 in Kosovo)

IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2014-2020

Saradnja Crne Gore i Kosova započela je 2012. godine aktivnostima na programiranju podrške u okviru programa prekogranične saradnje u okviru perspektive IPA 2007-2013. Sada, nakon 12 godina, može se konstatovati da su postignuti značajni rezultati i da postoji kontinuirana saradnja kroz IPA I, IPA II i sada u IPA III programu.

IPA II Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014-2020 ima za cilj da poboljša standard i kvalitet života ljudi u programskom području kroz ekološki održiv i socijalno inkluzivni ekonomski razvoj regiona, uz poštovanje zajedničke kulturne i prirodne baštine. On se ostvaruje kroz zajedničke projekte koji se realizuju u oblasti turizma i kulturnog i prirodnog naslijeđa, životne sredine, prilagođavanja i ublažavanja klimatskih promjena, prevencije i upravljanja rizicima i zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije preko granice. U ovoj publikaciji predstavljena su dostignuća projekata u svim tematskim prioritetima. U nastavku pogledajte dostignuća Programa u brojkama:

38

BROJ ORGANIZOVANIH PROMOTIVNIH I
DOGAĐAJA ZA IZGRADNJU KAPACITETA

3

OBJAVLJENI POZIVI ZA PODNOŠENJE
PREDLOGA PROJEKATA

99.44%

UGOVORENA SREDSTVA
(7.516.671,56 € od ukupno 7.560.000 €)

24

BROJ FINANSIRANIH PROJEKATA

73

PARTNERI U SPROVOĐENJU PROJEKATA
(37 u Crnoj Gori i 36 na Kosovu)

Programi IPA II i bashkëpunimit ndërkufitar Mali i Zi - Kosovë 2014-2020

Bashkëpunimi ndërmjet Malit të Zi dhe Kosovës filloi në vitin 2012, kur filloi programimi i programit të bashkëpunimit ndërkufitar në kuadër të perspektivës financiare IPA 2007-2013. Tani, pas 12 vitesh, mund të thuhet se janë arritur rezultate të rëndësishme dhe se ka bashkëpunim të vazhdueshëm përmes IPA I, IPA II dhe tani në programin e ri IPA III.

Programi IPA II i bashkëpunimit ndërkufitar Mali i Zi - Kosovë 2014-2020 ka si synim të përgjithshëm përmirësimin e standardit dhe cilësisë së jetës së njerëzve në zonën e programit nëpërmjet një zhvillimi ekonomik, social dhe mjedisorë të qëndrueshëm dhe gjithpërfshirës të rajonit në respekt të trashëgimisë së përbashkët kulturore dhe natyrore. Ai arrihet dhe realizohet përmes projekteve të përbashkëta që zbatohen në fushën e turizmit dhe trashëgimisë kulturore e natyrore, mbrojtjes së mjedisit, përshtatjes dhe zbutjes së ndryshimeve klimatike, parandalimit dhe menaxhimit të rreziqeve, si dhe punësimit, lëvizshmërisë së krahut të punës dhe përfshirjes sociale dhe kulturore përtej kufirit. Ky publikim paraqet arritjet e projekteve në të gjitha prioritetet tematike.

Në vijim, shikoni arritjet e programit në formë numrike:

38

NUMRI I EVENIMENTEVE PROMOVUESE
DHE PËR NGRITJEN E KAPACITETEVE

3

THIRRJET E SHPALLURA PËR DËRGIMIN
E PROJEKT PROPOZIMEVE

99.44%

FONDET E KONTRAKTURARA
(7.516.671,56 € nga 7.560.000 €)

24

NUMRI I PROJEKTEVE TË FINANCUARA

73

NUMRI I PARTNERËVE ZBATUES
(37 në Mal të Zi dhe 36 në Kosovë)

**Employment and social inclusion across the border -
Results of the projects funded under Thematic priority 1**

**Zapošljavanje i socijalna inkluzija preko granice - Rezultati
projekata finansiranih u okviru Tematskog prioriteta 1**

**Punësimi dhe përfshirja sociale përtej kufirit - Rezultatet e
projekteve të financuara sipas Prioritetit
Tematik 1**

Self-employment and Social Entrepreneurship for Youth

The project was implemented by NGO Association for Democratic Prosperity – Zid, NGO Creative Skills' Center from Montenegro, NGO Lens and NGO Liberal Democrat Centre from Kosovo. The total project value was €288.572,58, with the EU grant amounting to €245.286,69. The project aimed to improve access to the labour market for young people and encourage socially vulnerable groups to participate in society through development and promotion of methodology and tools for exchange of ideas and business among young people of the region.

The project partners established two i2Spaces (IT Hackerspaces) in order to encourage young people in the cross-border area to use social innovations and technology as their employment perspective. Over 57.000 people were reached through “i2space challenge days” campaign in both countries and over 500 young people in both countries applied to participate in the training programmes and i2space activities. Over 250 young people increased their skills and competences through available trainings, counselling sessions, workshops and cross-border events. As the key output, 45 selected young people become part of Hacker i2spaces. The project helped establish i2Spaces web-platforms to connect CB i2Space community and provided support to 21 out of 45 start-up business ideas.

Samozapošljavanje i socijalno preduzetništvo za mlade

Projekat su implementirale NVO Asocijacija za demokratski prosperitet – Zid i NVO Centar kreativnih vještina iz Crne Gore te NVO Lens i NVO Liberalno demokratski centar sa Kosova. Ukupna vrijednost projekta bila je 288.572,58 €, dok su bespovratna sredstva EU iznosila 245.286,69 €. Projekat je imao za cilj da poboljša pristup tržištu rada za mlade i da podstakne socijalno osjetljive grupe na učešće u društvu, kroz razvoj i promociju metodologije i alata za razmjenu ideja i poslovanja među mladima u regiji.

Projektni partneri osnovali su dva i2Space-a (IT Hackerspaces) kako bi ohrabрили mlade ljude u prekograničnom području da koriste društvene inovacije i tehnologiju kao svoju perspektivu zapošljavanja. Preko 57.000 ljudi je obuhvaćeno kampanjom „i2space izazovni dani“ u obje zemlje, a preko 500 mladih ljudi u obje zemlje prijavilo se za učešće u programima obuke i i2space aktivnostima. Preko 250 mladih ljudi unaprijedilo je svoje vještine i kompetencije kroz dostupne obuke, savjetodavne sesije, radionice i prekogranične događaje. Kao ključni rezultat, 45 odabranih mladih ljudi su postali dio Hacker i2spaces. Uspostavljene su su i2Spaces internet platforme za povezivanje CB i2Space zajednice i podržano 21 od 45 start-up poslovnih ideja.

Vetëpunësimi i të rinjve dhe (tbc) sipërmarrja sociale

Ky projekt është zbatuar nga OJQ Asociacioni per Prosperitet Demokratik - ADP ZID, dhe OJQ Qendër për aftësi kreative nga Mali i Zi dhe OJQ Lens dhe OJQ Qendra Liberale Demokratike nga Kosova. Vlera totale e projektit ishte 288.572,58 €, kurse granti i BE-së 245.286,69 €. Qëllimi i projektit ishte përmirësimi i qasjes në tregun e punës për të rinjtë dhe inkurajimi i grupeve të rrezikuara sociale që të jenë pjesë e shoqërisë, nëpërmjet zhvillimit dhe promovimit të metodologjisë dhe mjeteve që do të përmirësonin shkëmbimin e ideve dhe biznesit ndërmjet të rinjve nga rajoni.

Partnerët e projektit krijuan dy i2Spaces (IT Hackerspace) për të inkurajuar të rinjtë në zonën ndërkufitare që të përdorin inovacionin social dhe teknologjinë si perspektiva e tyre e punësimit. Mbi 57,000 njerëz u përfshinë në fushatën “ditët e sfidës i2space” në të dy vendet dhe mbi 500 të rinj nga të dy vendet aplikuan për të marrë pjesë në programet e trajnimit dhe aktivitetet lidhur me I2space. Mbi 250 të rinj rritën aftësitë dhe kompetencat e tyre përmes trajnimeve, sesioneve këshillimore, seminareve dhe evenimenteve ndërkufitare. Si rezultat bazë, 45 të rinj të përzgjedhur u bënë pjesë e Hacker I2spaces. Ueb-platformat I2Spaces u krijuan për të lidhur komunitetin ndërkufitarë në kuadër të I2Space dhe 21 nga 45 ide biznesi fillestare u mbështetën.

Green jobs for better future of cross-border region of Montenegro and Kosovo

The project was implemented by the Municipality of Andrijevisa and Union of Farmers of Northern Montenegro from Montenegro, and NGO Local Action Group Gjeravica from Kosovo. The total project value was €262.445,32, with the EU grant amounting to €223.162,90. The project focused on the employment through agriculture and on improvement of farmers' capacities to increase their production in line with best practices and standards. The project partners conducted mapping of resources for start-up farms in the targeted municipalities in Montenegro and Kosovo and prepared handbooks that were promoted in cooperation with agricultural municipality departments, high schools and employment bureaus. As its key result, the project helped establish a training centre (in Kosovo) and demo fields and demo farms serving as a training centre (in Montenegro). In addition, 50 farmers were supported with capacity building activities, direct mentoring and necessary equipment for production improvement.

Zeleni poslovi za bolju budućnost prekogranične regije Crne Gore i Kosova

Projekat su sprovedi Opština Andrijevica i Unija poljoprivrednika sjevera Crne Gore iz Crne Gore, te NVO Lokalna akciona grupa Đeravica sa Kosova. Ukupna vrijednost projekta bila je 262.445,32 €, dok je EU grant iznosio 223.162,90 €. Projekat je bio usmjeren na zapošljavanje kroz poljoprivredu i unapređenje kapaciteta poljoprivrednika za povećanje proizvodnje u skladu sa najboljom praksom i standardima.

Projektni partneri su izvršili mapiranje resursa za start-up farme u ciljanim opštinama u Crnoj Gori i na Kosovu i pripremili priručnike koji su promovisani u saradnji sa opštinskim odjeljenjima za poljoprivredu, srednjim školama i biroima za zapošljavanje. Kao osnovni rezultat projekta, projektni partneri su uspostavili centar za obuku (na Kosovu) i demo polja i demo farme koji služe kao centar za obuku (u Crnoj Gori). Pored toga, 50 poljoprivrednika podržano je aktivnostima izgradnje kapaciteta, direktnim mentorstvom i neophodnom opremom za unapređenje proizvodnje.

Punë në sektorin bujqësor për një të ardhme më të mirë të rajonit ndërkufitar të Malit të Zi dhe Kosovës

Projekti është zbatuar në Mal të Zi nga Komuna e Andrijevicës Unioni i Fermerëve të pjesës veriore të Malit të Zi, dhe nga OJQ Grupi Lokal i Veprimit "Gjeravica" në Kosovë. Vlera totale e projektit ishte 262.445,32 €, kurse granti i BE-së 223.162,90 €. Projekti u fokusua në punësimin përmes bujqësisë dhe përmirësimin e kapaciteteve të fermerëve për të rritur prodhimin e tyre në përputhje me praktikën dhe standardet më të mira.

Partnerët e projektit kryen një hartëzim të burimeve për fermat fillestare në komunat e synuara në Mal të Zi dhe Kosovë dhe përgatitën doracakë që u promovuan në bashkëpunim me departamentet bujqësore të komunave, shkollat e mesme dhe zyrat e punësimin. Si rezultat thelbësor i projektit, partnerët e projektit themeluan qendrën e trajnimit (në Kosovë) dhe fushat demo dhe fermat demo që shërbejnë si qendra trajnimi (në Mal të Zi). Në të njëjtën kohë, 50 fermerë u mbështetën me aktivitete për ngritjen e kapaciteteve, mentorim të drejtpërdrejtë dhe me pajisjet e nevojshme për përmirësimin e prodhimit të tyre.

Cross-border Actions in the REproductive Health Sector – CARES

The project was implemented by NGO Foundation for the Development of Northern Montenegro (FORS Montenegro) from Montenegro and NGO European Centre for Minority Issues (ECMI Kosovo) from Kosovo. The total project value was €293,171.44, while the EU grant amounted to €249,107.00. The project resulted in increased technical and professional capacities of health institutions in provision of services related to reproductive health, as well as in increased quality of services, accessibility and raised awareness of women from vulnerable groups on reproductive health.

The project partners purchased examination equipment for reproductive health for primary and secondary health institutions in Montenegro (Berane, Bijelo Polje, Rozaje and Plav) and Kosovo (Peja, Gjakova, Klina, Decan and Istog) totalling over €130.000, while 55 medical staff from these institutions were trained to use this equipment. The cross-border exchange of know-how among 175 representatives of stakeholders took place through round tables and conferences. Also, two surveys on knowledge and habits regarding reproductive health were conducted among 6300 respondents, accompanied by a wide promotional campaign on preventive examinations of reproductive health. Moreover, 47 educational lectures on reproductive health were held for over 740 female high school students and women from the local communities. As the main result, 718 preventive examinations were conducted in both countries. These examinations enabled fast response, therapy treatment and surgical intervention in several cases, thus helping save more women's lives. An important piece of information obtained during these examinations refers to the fact that 40% of examined women in Kosovo performed a PAPA test for the first time in their lives.

Prekogranične akcije u sektoru reproduktivnog zdravlja - CARES

Projekat su realizovale NVO Fondacija za razvoj sjevera Crne Gore (FORS Montenegro) iz Crne Gore i NVO Evropski centar za pitanja manjina (ECMI Kosovo) sa Kosova. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 293.171,44 €, dok je vrijednost EU granta bila 249.107,00 €. Projekat je rezultirao povećanjem tehničkih i stručnih kapaciteta zdravstvenih ustanova u pružanju usluga vezanih za reproduktivno zdravlje, kao i povećanjem kvaliteta usluga, dostupnosti i podizanja svijesti žena koje pripadaju ranjivim grupama o reproduktivnom zdravlju.

Projektni partneri su nabavili opremu za zdravstvene preglede iz sfere reproduktivnog zdravlja za primarne i sekundarne zdravstvene ustanove u Crnoj Gori (Berane, Bijelo Polje, Rožaje i Plav) i na Kosovu (Peć, Đakovica, Klina, Dečani i Istok) u ukupnoj vrijednosti preko 130.000 €, dok je 55 predstavnika medicinskog osoblja ovih institucija obučeno za korišćenje ove opreme. Prekogranična razmjena znanja između 175 predstavnika zainteresovanih strana obavljena je kroz okrugle stolove i konferencije. Pored toga, sprovedene su dvije ankete o znanju i navikama po pitanju reproduktivnog zdravlja sa 6300 ispitanika i shodno tome široka promotivna kampanja o preventivnim pregledima na polju reproduktivnog zdravlja. Takođe, održano je 47 edukativnih predavanja o reproduktivnom zdravlju sa preko 740 učenica srednjih škola i žena iz lokalnih zajednica. Kao glavni rezultat, obavljeno je 718 preventivnih pregleda u obje zemlje. Ovi pregledi su omogućili brz odgovor, terapijski tretman i hiruršku intervenciju u nekoliko slučajeva i spasili živote žena. Važan podatak dobijen tokom ovih pregleda odnosi se na činjenicu da je 40% pregledanih žena na Kosovu prvi put u životu uradilo PAPA test.

CARES – Veprimet ndërkufitare në Sektorin e Shëndetit Riprodhues

Projekti është zbatuar OJQ Fondi për zhvillimin e Veriut të Malit të Zi (FORS Montenegro) në Mal të Zi dhe OJQ Qendra Evropiane për Çështje të Pakicave (ECMI Kosovë) nga Kosova. Vlera totale e projektit ishte 293,171.44 €, kurse granti i BE-së 249,107.00 €. Projekti rezultoi në rritjen e kapaciteteve teknike dhe profesionale të institucioneve shëndetësore në ofrimin e shërbimeve që kanë të bëjnë me shëndetin riprodhues, si dhe në rritjen e cilësisë së shërbimeve, aksesueshmërinë dhe ndërgjegjësimin e grave nga grupet vulnerabël lidhur me shëndetin riprodhues.

Partnerët e projektit prokuruan pajisje ekzaminimi për shëndetin riprodhues për institucionet shëndetësore primare dhe sekondare në Mal të Zi (Berane, Bijello Pole, Rozhajë dhe Plavë) dhe Kosovë (Pejë, Gjakovë, Klinë, Deçan dhe Istog) në vlerë totale mbi 130.000 €, ndërsa 55 persona nga safti mjekësorë nga këto institucione janë trajnuar për përdorimin e këtyre pajisjeve. Shkëmbimi ndërkufitar i njohurive ndërmjet 175 përfaqësuesve të palëve të interesuara u krye përmes tryezave të rumbullakëta dhe konferencave. Gjithashtu, u zhvilluan dy hulumtime mbi njohuritë dhe shprehjet në lidhje me shëndetin riprodhues me 6300 të anketuar dhe në përputhje me rrethanat u zhvillua një fushatë e gjerë promovuese për ekzaminimet parandaluese të shëndetit riprodhues. Gjithashtu, janë mbajtur 47 ligjërata edukative për shëndetin riprodhues me mbi 740 gjimnaziste dhe gra nga komunitetet lokale. Si rezultat kryesor, 718 ekzaminime parandaluese janë kryer në të dy vendet. Këto ekzaminime kanë mundësuar përgjigje të shpejtë, trajtim terapeutik dhe ndërhyrje kirurgjikale në disa raste dhe respektivisht shpëtimin e jetës së grave. Një informacion i rëndësishëm i marrë gjatë këtyre ekzaminimeve ka të bëjë me faktin se 40% e grave të ekzaminuara në Kosovë kanë kryer për herë të parë në jetën e tyre PAP testin.

Creating Employment in Agriculture

The project was implemented by the Capital City of Podgorica on the Montenegrin side and NGO Initiative for Agriculture Development of Kosovo (IADK) on Kosovo side. The total project value was €338,337.32, while the EU grant amounted to €287,586,63. The aim of the project was to increase access to the labour market and enhance the capacities of women, youth and long-term unemployed to generate income from agriculture.

The project promotional campaign reached 500 people, while over 300 people expressed their interest in capacity building activities foreseen to be implemented in Montenegro and Kosovo in field of agriculture. In Kosovo, 41 unemployed youth were trained on MAP production. Following the training, 20 beneficiaries were supported with on-field mentoring, while 20 received grants for equipment. Accordingly, the training beneficiaries signed 5-year contracts with exporting companies that deal with medical and aromatic herbs. Additionally, an internship possibility was made available for 22 previously trained students, while 13 of them remained employed after their internship was completed. In Montenegro, 66 beneficiaries were trained in olive, dairy and in aromatic and medicinal herb production, while the project also resulted in the formation of three sectorial clusters and purchase of special equipment for each cluster. Moreover, a study trip to Kosovo was organised for Montenegrin farmers in order to visit successful companies and gain experience and knowledge on aromatic and medicinal herbs production. In addition, the project partners organised an agricultural fair in which the Montenegrin farmers exhibited their products. The key project result is that it enabled direct generation of income for the project target groups.

Stvaranje radnih mjesta u poljoprivredi

Projekat su realizovali Glavni grad Podgorica sa crnogorske strane i NVO Inicijativa za razvoj poljoprivrede Kosova (IADK) sa strane Kosova. Ukupna vrijednost projekta bila je 338.337,32 €, dok je grant EU iznosio 287.586,63 €. Cilj projekta bio je povećanje pristupa tržištu rada i jačanje kapaciteta žena, mladih i dugoročno nezaposlenih za ostvarivanje prihoda od poljoprivrede.

Promotivnom kampanjom projekta obuhvaćeno je 500 ljudi, dok je preko 300 njih izrazilo interesovanje za aktivnosti unapređenja kapaciteta u oblasti poljoprivrede koje su bile predviđene za realizaciju u Crnoj Gori i na Kosovu. Na Kosovu je 41 predstavnik nezaposlenih mladih obučen za MAP proizvodnju. Nakon obuke, za 20 korisnika je omogućeno mentorstvo na terenu, dok je njih 20 dobilo grantove za opremu. Pored toga, korisnici obuke su potpisali petogodišnje ugovore sa izvoznim kompanijama koje se bave medicinskim i aromatičnim biljem. Dodatno, omogućena je praksa za 22 studenta, koji su prethodno prošli obuku, dok je njih 13 ostalo zaposleno nakon završene prakse. U Crnoj Gori je 66 korisnika obučeno za proizvodnju maslina, mliječnih proizvoda i aromatičnog i ljekovitog bilja, a formirana su i tri sektorska klastera i za svaki klaster nabavljena posebna oprema. Nadalje, organizovano je studijsko putovanje na Kosovo za crnogorske poljoprivrednike kako bi posjetili uspješne kompanije i stekli iskustvo i znanje o proizvodnji aromatičnog i ljekovitog bilja. Pored toga, organizovan je i Poljoprivredni sajam u okviru kojeg su crnogorski poljoprivrednici imali priliku da izlože svoje proizvode. Ključni rezultat projekta je da je omogućio direktno stvaranje prihoda za ciljne grupe projekta.

Krijimi i punësimit në Bujqësi

Këtë projekt e kanë zbatuar Kryeqyteti i Podgoricës nga ana malazeze dhe OJQ Iniciativa për Zhvillimin e Bujqësisë së Kosovës (IADK) nga pala kosovare. Vlera totale e projektit ishte 338.337,32 €, kurse granti i BE-së 287.586,63 €. Qëllimi i projektit ishte rritja e aksesit në tregun e punës dhe rritja e kapaciteteve të grave, të rinjve dhe të papunëve afatgjatë për të gjeneruar të ardhura nga bujqësia.

Në kuadër të fushatës promovuese të projektit janë përfshirë 500 persona, ndërsa mbi 300 shprehën interesimin e tyre për aktivitetet e ngritjes së kapaciteteve që ishin të parapara të zbatohen në Mal të Zi dhe Kosovë në fushën e bujqësisë. Në Kosovë 41 të rinj të papunë janë trajnuar për prodhimin e BAM dhe pas trajnimit 20 përfitues janë mbështetur me mentorim në terren, ndërsa 20 kanë marrë grante për pajisje. Në vijim, përfituesit e trajnimit kanë nënshkruar kontrata 5-vjeçare me kompanitë eksportuese që merren me bimë mjekësore dhe aromatike. Gjithashtu, mundësia e praktikës është vënë në dispozicion për 22 studentë, të cilët janë trajnuar më parë, ndërsa 13 prej tyre kanë mbetur të punësuar pas përfundimit të praktikës. Në Mal të Zi, 66 përfitues u trajnuan për prodhimin e ullinjve, qumështit dhe bimëve aromatike dhe mjekësore, ndërsa u formuan tre grupime sektoriale dhe u prokuruan pajisje specifike për secilin grup. Gjithashtu, u organizua një udhëtim studimor në Kosovë për fermerët malazezë për të vizituar një kompani të suksesshme dhe për të fituar përvojë dhe njohuri mbi prodhimin e bimëve aromatike dhe mjekësore. Gjithashtu, u organizua një panair bujqësor në kuadër të të cilit fermerët malazezë ekspozuan prodhimet e tyre. Rezultati kryesor i projektit është se ai mundësoi gjenerimin e drejtpërdrejtë të të ardhurave për grupet e synuara të projektit.

PRAXIS

The project was implemented by Caritas Kosovo and QAKP Gjon Nikolle Kazazi from Gjakova on the Kosovo side and Caritas Montenegro and the Municipality of Berane on Montenegrin side. The total project value was €332,886.30, while the EU grant amounted to €282,886.30. The project aimed at increasing youth employability in Kosovo and Montenegro by improving career guidance, offering soft skills training, internships and volunteering opportunities.

The project partners published two best practices studies on Youth Career Guidance and Counselling, while also training 37 counsellors in both countries. Furthermore, they organised six collective sessions for 431 unemployed youth and pupils/students. Besides counselling, five internship, 15 volunteering and 16 mentorship programmes were organised for unemployed youth, long-term unemployed persons and pupils/students. Moreover, 20 training sessions on job-hunting techniques and 20 soft skills creative training sessions were organised in Kosovo and Montenegro for over 400 students and unemployed youth. The project also featured Job Fairs and 12 “Job Discovery visits” to local companies.

PRAXIS

Projekat su realizovali Caritas Kosova i QAKP Gjon Nikolle Kazazi iz Đakovice sa kosovske strane i Caritas Crne Gore i Opština Berane sa crnogorske strane. Ukupna vrijednost projekta iznosila je €332.886,30, dok je EU grant iznosio €282.886,30. Projekat je imao za cilj povećanje zapošljivosti mladih na Kosovu i u Crnoj Gori kroz unapređenje karijernog vođenja, pružajući takođe obuke o mekim vještinama, mogućnost stažiranja i prilike za volontiranje.

Projektni partneri su sproveli dvije studije o najboljim praksama o karijernom vođenju i savjetovanju mladih, dok je u okviru projektnih aktivnosti obučeno 37 savjetnika u obje zemlje, koji su održali šest kolektivnih sesija za 431 nezaposlenih mladih ljudi i učenika/studenta. Osim savjetovanja, organizovano je i pet programa za pripravnike, 15 volonterskih i 16 mentorskih programa za nezaposlene mlade, dugotrajno nezaposlene osobe i učenike/studente. Štaviše, 20 obuka o tehnikama traženja posla i 20 kreativnih obuka o mekih vještinama organizovano je na Kosovu i u Crnoj Gori za preko 400 studenata i nezaposlenih mladih. Pored toga, organizovani su sajmovi poslova i 12 „posjeta za pronalaženje posla“ lokalnim kompanijama.

PRAXIS

Ky projekt është zbatuar në Kosovë nga Caritas Kosova dhe QAKP Gjon Nikolle Kazazi nga Gjakova dhe nga Caritas Mali i Zi dhe Komuna e Beranes në Mal të Zi. Vlera totale e projektit ishte 332.886,30 €, kurse granti i BE-së 282.886,30 €. Projekti synonte rritjen e punësueshmërisë së të rinjve në Kosovë dhe Mal të Zi duke përmirësuar orientimin në karrierë, duke ofruar mundësi për trajnime për aftësi të buta, praktika dhe vullnetarizëm.

Partnerët e projektit publikuan dy studime të praktikave më të mira mbi Udhëzimin dhe Këshillimin lidhur me Karrierën e Rinisë, ndërsa si pjesë e aktiviteteve të projektit u trajnuan 37 këshilltarë në të dy vendet dhe ofruan gjashtë seanca kolektive për 431 të rinj dhe nxënës/student të papunë. Përveç këshillimit, janë organizuar pesë programe praktike, 15 programe të vullnetarizmit dhe 16 programe mentorimi për të rinjtë e papunë, personat e papunë afatgjatë dhe nxënës/student. Gjithashtu, në Kosovë dhe Mal të Zi janë organizuar 20 trajnime për teknikat e kërkimit të punës dhe 20 trajnime kreative për aftësitë e buta për mbi 400 studentë dhe të rinj të papunë. Gjithashtu, u organizuan panaiere pune dhe u kryen 12 “Vizita për zbulimin e punës” në kompanitë vendase.

CARES 2 - Cross-border Actions in the REproductive Health Sector 2

The project was implemented by NGO Foundation for the Development of Northern Montenegro (FORS Montenegro) from Montenegro and NGO European Centre for Minority Issues (ECMI Kosovo) from Kosovo. The total project value was €353,046.50, while the EU grant amounted to €249,107.00. The project aimed at improving the quality of health services and cross-border cooperation in the field of reproductive health, raising awareness of the importance of regular preventive examinations among vulnerable groups and initiation of a pregnancy support programme.

The project partners ran advocacy campaigns on preventive examination, resulting in 2,923 examinations (PAPA test and Breast examination). Also, new equipment for reproductive health for public health institutions worth app. €140,000 was purchased and delivered to final beneficiaries, while training sessions were organised for medical staff with regard to use of the equipment. Additionally, 21 lectures for women and 32 workshops for young people were organised in Kosovo and Montenegro, featuring over 1,000 participants. Moreover, the project organised various cross-border capacity building activities, such as specialised training sessions on prevention, diagnosis and treatment of breast and cervical cancer, a training course for nurses from Montenegro and Kosovo, two youth camps on reproductive health, as well as two cross-border round tables. A pregnancy school programme was created, leading to pilot initiatives were in 7 municipalities. Thanks to the project, over 200 women participated in these pregnancy schools.

Prekogranične akcije u sektoru reproduktivnog zdravlja – CARES 2

Projekat su sprovele NVO Fondacija za razvoj sjevera Crne Gore (FORS Montenegro) iz Crne Gore i NVO Evropski centar za pitanja manjina (ECMI Kosovo) sa Kosova. Ukupna vrijednost projekta bila je 353.046,50 €, dok je EU grant iznosio 249.107,00€.

Projekat je imao za cilj unapređenje kvaliteta zdravstvenih usluga i prekogranične saradnje u oblasti reproduktivnog zdravlja, podizanje svijesti o značaju redovnih preventivnih pregleda među ranjivim grupama i pokretanje programa podrške tokom trudnoće.

Partneri na projektu su kroz kampanju zagovaranja omogućili sprovođenje 2.923 preventivna pregleda (PAPA test i pregled dojke). Takođe, nova medicinska oprema za preglede u oblasti reproduktivnog zdravlja vrijedna oko 140.000 €, nabavljena je i isporučena javnim zdravstvenim ustanovama, a organizovane su i obuke medicinskog osoblja u vezi sa korišćenjem ove opreme. Pored toga, na Kosovu i u Crnoj Gori je organizovano 21 predavanje za žene i 32 radionice za mlade sa preko 1.000 učesnika. Nadalje, organizovane su razne prekogranične aktivnosti izgradnje kapaciteta kao što su specijalizovane obuke o prevenciji, dijagnostici i lečenju raka dojke i grlića materice, obuka za medicinske sestre iz Crne Gore i Kosova, dva omladinska kampa o reproduktivnom zdravlju, kao i kao dva prekogranična okrugla stola. Kreiran je program za školu trudnoće na osnovu kojeg su sprovedene pilot inicijative u 7 opština. U ovim školama trudnoće učestvovalo je preko 200 žena.

CARES 2 – Veprimet ndërkufitare në Sektorin e Shëndetit Riprodhues 2

Projekti është zbatuar OJQ Fondi për zhvillimin e Veriut të Malit të Zi (FORS Montenegro) në Mal të Zi dhe OJQ Qendra Evropiane për Çështje të Pakicave (ECMI Kosovë) nga Kosova. Vlera totale e projektit ishte 353.046,50 €, kurse granti i BE-së 299.990,00 €. Projekti synonte përmirësimin e cilësisë së shërbimeve shëndetësore dhe bashkëpunimin ndërkufitar në fushën e shëndetit riprodhues, ndërgjegjësimin për rëndësinë e ekzaminimeve të rregullta parandaluese tek grupet vulnerabël dhe fillimin e programit për mbështetjen e shtatzënisë.

Partnerët e projektit përmes fushatës advokuese për ekzaminimin parandalues kanë mundësuar kryerjen e 2923 ekzaminimeve (PAP test dhe ekzaminim e gjirit). Gjithashtu, pajisje të reja për shëndetin riprodhues për institucionet shëndetësore publike me vlerë afër 140.000 € janë prokuruar dhe dorëzuar, ndërsa janë organizuar edhe trajnime për stafin mjekësor lidhur me përdorimin e pajisjeve. Gjithashtu, në Kosovë dhe Mal të Zi u organizuan mbi 21 ligjërata për gratë dhe 32 punëtori për të rinjtë me mbi 1000 pjesëmarrës. Për më tepër, janë organizuar aktivitete të ndryshme ndërkufitare për ngritjen e kapaciteteve si trajnime të specializuara për parandalimin, diagnostikimin dhe trajtimin e kancerit të gjirit dhe qafës së mitrës, trajnime për infermierët nga Mali i Zi dhe Kosova, dy kampe rinore për shëndetin riprodhues, si dhe dy tryeza ndërkufitare. Është krijuar programi për shkollën e shtatzënisë në bazë të të cilit janë zbatuar nisma pilot në 7 komuna ku kanë marrë pjesë mbi 200 gra.

Montenegro and the Republic of Kosovo - No Borders!

The project started in 2023 and is implemented by the Chamber of Commerce of Montenegro and Regional Business Centre Berane from Montenegro and Chamber of Commerce of Republic of Kosovo and NGO Education, Training and Research Institute (ETRI) from Kosovo. The total project value is €262,796.22, while the EU grant amounts to €223,376.78. The project focuses on facilitating access to the labour market for young people and women in cross-border areas of Montenegro and Kosovo.

The project partners seek to develop and provide a comprehensive training programme in the hospitality sector (cooks, chefs, bakers and waiters) and for tourism guides, as well as mentorship programme for self-employment/entrepreneurship in the areas of agriculture, gastronomy and traditional crafts for the unemployed youth and women in the cross-border region.

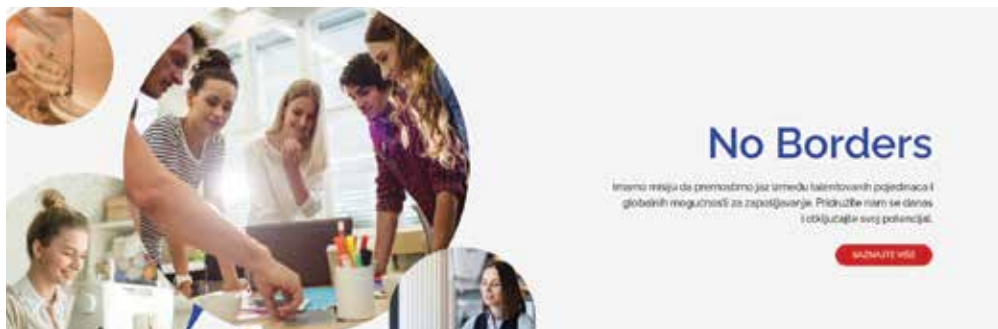
Accordingly, at least 10 inclusive business plans will be developed, as well as one cross-border branded platform for marketing and selling of the local products and services, for the purpose of boosting the local businesses and the prospects of future employment and self-employment in the cross-border region. The produced business ideas will be promoted through Business Fairs of local products and services and through the tailor-made integrated networking platform named “No borders”.

Vještine za održivo zapošljavanje u prekograničnom regionu Crne Gore i Republike Kosovo – Bez Granica!

Projekat je započeo sa implementacijom 2023. godine, a sprovode ga Privredna komora Crne Gore i Regionalni poslovni centar Berane iz Crne Gore i Privredna komora Republike Kosovo i NVO Institut za obrazovanje, obuku i istraživanje (ETRI) sa Kosova. Ukupna vrijednost projekta je 262.796,22 €, dok EU grant iznosi 223.376,78 €. Projekat je fokusiran na olakšavanje pristupa tržištu rada za mlade ljude i žene u prekograničnim područjima Crne Gore i Kosova.

Partneri na projektu se zalažu za razvoj i pružanje sveobuhvatnog programa obuke u sektoru ugostiteljstva (kuvari, šefovi kuhinja, pekari i konobari) i za turističke vodiče, kao i mentorski program za samozapošljavanje/preduzetništvo u oblastima poljoprivrede, gastronomije i tradicionalnih zanata za nezaposlene mlade i žene u prekograničnom regionu. U skladu s tim, biće izrađeno najmanje 10 inkluzivnih poslovnih planova, kao i jedna prekogranična brendirana platforma za marketing i prodaju lokalnih proizvoda i usluga, sa svrhom jačanja lokalnog poslovanja i perspektive budućeg zapošljavanja i samozapošljavanja u prekograničnom regionu. Poslovne ideje osmišljene u okviru projekta će se promovisati kroz poslovne sajmove lokalnih proizvoda i usluga te kroz prilagođenu integrisanu mrežnu platformu „Bez granica“.

Aftësitë për Punësim të Qëndrueshëm në Rajonin Ndërkufitar të Malit të Zi dhe Republikës së Kosovës – Pa Kufi!

Projekti filloi në vitin 2023 dhe po zbatohet nga Oda Ekonomike e Malit të Zi dhe Qendra Rajonale e Biznesit Berane nga Mali i Zi dhe Oda Ekonomike e Republikës së Kosovës dhe OJQ Instituti për Arsim, Trajnim dhe Hulumtim (ETRI) nga Kosova. Vlera totale e projektit është 262,796,22 €, ndërsa granti i BE-së 223,376,78 €. Projekti fokusohet në lehtësimin e aksesit në tregun e punës për të rinjtë dhe gratë në zonat ndërkufitare të Malit të Zi dhe Kosovës.

Partnerët e projektit janë të përkushtuar të zhvillojnë dhe ofrojnë një program trajnimi gjithëpërfshirës në sektorin e mikpritjes (kuzhinierë, bukëpjekës dhe kamerierë) dhe për guida turistike, si dhe program mentorimi për vetëpunësim/sipërmarrje në fushat e bujqësisë, gastronomisë dhe zejeve tradicionale për të rinjtë dhe gratë e papuna në rajonin ndërkufitar. Në këtë kuadër, do të zhvillohen të paktën 10 plane biznesi gjithëpërfshirëse, si dhe një platformë ndërkufitare për promovimin dhe shitjen e produkteve dhe shërbimeve vendase, me qëllim nxitjen e bizneseve lokale dhe perspektivave të punësimit dhe vetëpunësimit në të ardhmen në rajonin ndërkufitar. Idetë e prodhuara të biznesit do të promovohen përmes Panaireve të Biznesit të produkteve dhe shërbimeve vendore dhe përmes platformës së integruar të rrjetit “Pa kufij”.

Young NEETs: new opportunities for work and increased employability – “UNEETED”

The project started in 2023 and is being implemented by NGO Institute for Strategic Studies and Prognoses (ISSP), Chamber of Commerce of Montenegro and Municipality of Mojkovac from Montenegro side and NGO Institute for Development Policy (INDEP) from Kosovo side. The total project value is €206,250.56, while the EU grant amounts to €165,000.00. The project aims to improve the social position of young people who are not in Education, Employment or Training (NEETs) in the selected municipalities in Montenegro and Kosovo through enhancing their employability and connecting them with potential employers.

The project partner will conduct ethnographic research, which will reveal the needs and potentials of young NEETs, as well as policy shortcomings. Research results will be discussed in roundtables with local governments and relevant stakeholders in field of employment. Moreover, in order to boost the employability of young NEETs through the improvement of social and employment policies, the project will deliver capacity building training to multiple stakeholders from local and national government, institutions, employment offices and other entities in targeted municipalities in Kosovo and Montenegro. Furthermore, the skills and employability competences of young NEETs will be boosted through various tailor-made training programmes and internships. Finally, in order to increase employment opportunities for young NEETs, the project partners will develop a labour mobility scheme through strengthening cooperation among enterprises and public institutions and through mapping main cross-border mobility potentials, as well as through the development of a multilevel digital platform entitled “UNEETED”, aimed at networking of young NEETs and various stakeholders.

Mladi NEET: nove mogućnosti za posao i povećanje zapošljivosti – “UNEETED”

Projekat je započeo 2023. godine, a realizuju ga NVO Institut za strateške studije i prognoze (ISSP), Privredna komora Crne Gore i Opština Mojkovac sa crnogorske strane i NVO Institut za razvojnu politiku (INDEP) sa strane Kosova. Ukupna vrijednost projekta je 206.250,56 €, dok EU grant iznosi 165.000,00 €. Projekat ima za cilj poboljšanje društvenog položaja mladih ljudi koji nisu u obrazovanju, zapošljavanju ili obuci (NEET) u odabranim opštinama u Crnoj Gori i na Kosovu kroz unapređenje njihove zapošljivosti i povezivanje sa potencijalnim poslodavcima.

Projektni partneri će sprovesti etnografsko istraživanje, otkrivajući potrebe i potencijale mladih NEET-a, kao i nedostatke politika. Dodatno, o rezultatima istraživanja će se razgovarati kroz okrugle stolove sa lokalnim samoupravama i relevantnim akterima u oblasti zapošljavanja. Pored toga, kako bi se podstakla zapošljivost mladih NEET-a kroz unapređenje socijalnih politika i politika zapošljavanja, projekat će omogućiti unapređenje kapaciteta brojnim akterima sa lokalnog i nacionalnog nivoa, različitih institucija, biroa za zapošljavanje i drugih subjekata u ciljanim opštinama na Kosovu i Crnoj Gori. S druge strane, vještine i kompetencije zapošljivosti mladih NEET-a će se unaprijediti kroz različite fokusirane obuke i stažiranja. Konačno, kako bi se povećale mogućnosti zapošljavanja mladih NEET-a, projektni partneri će razviti šemu mobilnosti radne snage kroz jačanje saradnje između preduzeća i javnih institucija, te kroz mapiranje glavnih potencijala prekogranične mobilnosti, kao i kroz razvoj višeslojne digitalne platforme „UNETED“ za umrežavanje mladih NEET-a i drugih zainteresovanih strana.

Të rinjtë NEET: mundësi të reja për punë dhe rritje të punësimit – “UNEETED”

Projekti filloi në vitin 2023 dhe po zbatohet në anën malazeze nga OJQ Instituti për Studime dhe Projektime Strategjike (ISSP), komuna e Mojkovcit dhe Oda Ekonomike e Malit të Zi, si dhe nga OJQ Instituti për Politika Zhvillimore (INDEP) në anën kosovare. Projekti synon të përmirësojë pozitën sociale të të rinjve që nuk janë në Arsim, Punësim ose Trajnim (NEET) në komunat e përzgjedhura në Mal të Zi dhe Kosovë përmes rritjes së punësueshmërisë së tyre dhe lidhjes së tyre me punëdhënësit potencial.

Partnerët e projektit do të kryejnë kërkime etnografike duke zbuluar nevojat dhe potencialet e NEET-ve të rinj, si dhe mangësitë e politikave zbatuese, ndërsa rezultatet e hulumtimit do të diskutohen përmes tryezave të rrumbullakëta me qeveritë vendore dhe aktorët përkatës në fushën e punësimit. Për më tepër, me qëllim të rritjes së punësueshmërisë së NEET-ve të rinj përmes përmirësimit të politikave sociale dhe të punësimit, projekti do të ofrojë ndërtimin e kapaciteteve për aktorë të shumtë nga qeveria lokale dhe kombëtare, institucionet, zyrat e punësimit dhe subjektet e tjera në komunat e synuara në Kosovë dhe Mal të Zi. Nga ana tjetër, aftësitë dhe kompetencat e punësimit të NEET-ve të rinj do të rriten përmes trajnimeve dhe praktikave të ndryshme të personalizuara. Së fundi, për të rritur mundësitë e punësimit për të rinjtë NEET, partnerët e projektit do të zhvillojnë skemën e lëvizshmërisë së krahut të punës përmes forcimit të bashkëpunimit midis ndërmarrjeve dhe institucioneve publike dhe përmes hartëzimit të potencialeve kryesore të lëvizshmërisë ndërkufitare, si dhe përmes zhvillimit të platformës dixhitale shumë-nivelëshe “UNEETED” për rrjetëzimin e NEET-ve të rinj dhe aktorëve të ndryshëm.

In Employment, Education, Training- IN EET

The project started in 2023 and is being implemented NGO Juventas from Montenegro and NGO Labyrinth from Kosovo. The total project value is €209,448.10, while the EU grant amounts to €178,030.88. The project aims at increasing the level of social inclusion and facilitating access to the labour market for vulnerable population groups such as youth at risk groups and (former) prisoners through economic and professional empowerment and improvement of social care service.

The project partners established cooperation with relevant organisations and institutions working directly with youth at risk from social exclusion, identified interested young people from vulnerable groups and employers and assessed their needs and capacities of beneficiaries. This enabled the organisation of 20 prequalification courses per country, as well as 40 on-the-job training schemes per country in cooperation with selected employers. Moreover, in cooperation with the State Administration for the Execution of Criminal Sanctions of Montenegro and Kosovo Correctional Service, the project partners identified prisoners and former prisoners who could take up occupational certified courses, expecting that up to 30 prisoners will have the opportunity to gain required qualifications for future employment. Additionally, the conducted cross-border research on activation policies in the areas of social care and employment enabled cooperation among institutions of social and employment policies as well as social work centres from Montenegro and Kosovo on activation policies for vulnerable groups and on improving employment opportunities.

U zapošljavanju, obrazovanju, obuci – IN EET

Projekat je započeo 2023. godine, a sprovode ga NVO Juventas iz Crne Gore i NVO Lavirint sa Kosova. Ukupna vrijednost projekta je 209.448,10 €, dok EU grant iznosi 178.030,88 €. Projekat ima za cilj da poveća nivo socijalne uključenosti i olakša pristup tržištu rada ugroženim grupama stanovništva kao što su mladi u rizičnim grupama i (bivši) zatvorenici kroz ekonomsko i profesionalno osnaživanje i unapređenje usluga socijalne zaštite.

Partneri na projektu uspostavili su saradnju sa relevantnim organizacijama i institucijama koje rade direktno sa mladima u riziku od socijalne isključenosti, identifikovali zainteresovane mlade ljude iz osjetljivih grupa i poslodavce i procijenili njihove potrebe i kapacitete. Ovo je omogućilo organizovanje 20 prekvalifikacionih kurseva u svakoj od zemalja, kao i 40 šema obuke na radnom mjestu po zemlji u saradnji sa odabranim poslodavcima. Pored toga, u saradnji sa Državnom upravom za izvršenje krivičnih sankcija Crne Gore i Kazneno-popravnom službom Kosova, projektni partneri su identifikovali zatvorenike i bivše zatvorenike za koje su otvorili mogućnost za sertifikovane kurseve zanimanja, očekujući da će do 30 zatvorenika imati priliku da stekne traženu kvalifikaciju za buduće zaposlenje. Takođe, sprovedeno prekogranično istraživanje o politikama aktiviranja u oblastima socijalne zaštite i zapošljavanja omogućilo je saradnju institucija koje se bave socijalnim politikama i politikom zapošljavanja, kao i centara za socijalni rad iz Crne Gore i Kosova o oblasti politika aktivacije za ugrožene grupe i unapređenju mogućnosti zapošljavanja.

Në Punësim, Arsim, Trajnim – IN EET

Projekti filloi në vitin 2023 dhe po zbatohet nga OJQ Juventas nga Mali i Zi dhe OJQ Labyrinth nga Kosova. Vlera totale e projektit është 209,448.10 €, ndërsa granti i BE-së 178,030,88 €. Projekti synon rritjen e nivelit të përfshirjes sociale dhe lehtësimin e aksesit në tregun e punës për grupet vulnerabël të popullsisë siç janë të rinjtë në rrezik dhe të (ish)burgosurit nëpërmjet fuqizimit ekonomik dhe profesional dhe përmirësimit të shërbimit të kujdesit social.

Partnerët e projektit vendosën bashkëpunim me organizatat dhe institucionet përkatëse që punojnë drejtpërdrejt me të rinjtë në rrezik nga përjashtimi social, identifikuan të rinjtë e interesuar nga grupet vulnerabël dhe punëdhënësit dhe vlerësuan nevojat e tyre dhe kapacitetet e përfutësve të projektit. Kjo mundësoi organizimin e 20 kurseve parakualifikuese në çdo vend, si dhe vendosjen e 40 skemave të trajnimit në punë në çdo vend në bashkëpunim me punëdhënësit të përzgjedhur. Për më tepër, në bashkëpunim me Administratën Shtetërore për Ekzekutimin e Sanksioneve Penale të Malit të Zi dhe Shërbimin Korrektues të Kosovës, partnerët e projektit identifikuan të burgosurit dhe ish të burgosurit për të cilët u hapën mundësitë për kurse të certifikuara profesionale, duke pritur që deri në 30 të burgosur do të kenë mundësinë për të fituar kualifikimet për punësim në të ardhmen. Gjithashtu, hulumtimi i kryer ndërkufitar për politikat e aktivizimit në fushën e përkujdesit social dhe punësimit mundësoi bashkëpunimin ndërmjet institucioneve të politikave sociale dhe punësimit si dhe qendrave për punë sociale nga Mali i Zi dhe Kosova lidhur me politikat e aktivizimit për grupet vulnerabël dhe përmirësimin e mundësive të punësimit.

**Together towards a better and safer environment - Results
of the projects funded under Thematic priority 2**

**Zajedno ka boljoj i sigurnijoj životnoj sredini -
Rezultati projekata financiranih u okviru Tematskog
prioriteta 2**

**Së bashku drejt një mjedisi natyror më të mirë dhe më të
sigurt - Rezultatet e projekteve të financuara sipas
Prioritetit Tematik 2**

Cross-border joint initiatives for better waste management

The project was implemented by the Public Enterprise Komunalne djelatnosti LLC Plav from Montenegro and Public Enterprise RWC Çabrati – Gjakova from Kosovo. The total project value was €315,724.71, while the EU grant amounted to €266,012.76. The aim of the project was to contribute to the improvement of environment conditions in the cross-border area through education and technical support on waste management.

The project resulted in the establishment of two recycling yards in the two municipalities in Montenegro and Kosovo, equipped with two conveyors, two drilling machines for PET bottles, two vertical presses for bailing secondary raw materials and two hand pallet stackers. Both municipalities in Montenegro and Kosovo have established the system where the municipal waste would be separated into dry and wet fractions, i.e. dry fraction would be directed to the commercial flows and wet fraction would be deposited. In addition, the project procured and distributed 100 containers of 1.1 m³, 20 waste cans of 120 litres for various types of public institutions and 400.000 waste bags of 90 litres for households. In addition, nine recycling points have been set in Plav and Gusinje and 10 recycling points in Gjakova. Moreover, the professional and technical capacities of the local Public Utility Companies employees were enhanced through educational training courses. In addition, the knowledge of high school pupils and teaching staff was improved through lectures, while citizens awareness was increased through a promotional campaign.

Prekogranične zajedničke inicijative za bolje upravljanje otpadom

Projekat su realizovali Javno preduzeće DOO Komunalne djelatnosti Plav iz Crne Gore i Javno preduzeće RKV Čabradi – Đakovica sa Kosova. Ukupna vrijednost projekta bila je 315.724,71 €, dok je EU grant iznosio 266.012,76 €. Projekat je imao za cilj da doprinese poboljšanju stanja životne sredine u prekograničnom području kroz edukaciju i tehničku podršku u upravljanju otpadom.

Projekat je rezultirao uspostavljanjem dva reciklažna dvorišta na teritoriji dvije opštine u Crnoj Gori i na Kosovu, opremljena sa dva transportera, dvije mašine za bušenje PET flaša, dvije vertikalne prese za baliranje sekundarnih sirovina i dva ručna viljuškara. Obje opštine u Crnoj Gori i na Kosovu uspostavile su sistem razdvajanja komunalnog otpada na suhu i vlažnu frakciju, odnosno sistem u kome se suva frakcija usmjerava u komercijalne tokove, a vlažna frakcija deponuje. Osim toga, projektom je nabavljeno i distribuirano 100 kontejnera zapremine 1,1 m³, 20 kanti za otpad zapremine 120 litara za različite vrste javnih ustanova i 400.000 kesa za otpad od 90 litara za domaćinstva. Pored toga, postavljeno je devet reciklažnih punktova u Plavu i Gusinju i 10 reciklažnih punktova u opštini Đakovica. Pored toga, kroz edukativne treninge su unaprijeđeni stručni i tehnički kapaciteti zaposlenih u lokalnim komunalnim preduzećima, kroz različita predavanja je unaprijeđeno znanje srednjoškolaca i nastavnog osoblja, a kroz promotivne kampanje povećana svijest građana.

Iniciativa të përbashkëta ndërkufitare për menaxhim më të mirë të mbeturinave

Projekti është zbatuar nga SHPK "Kompania e Sherbimeve Komunale Plavë" nga Mali i Zi dhe Kompania Regjionale e Mbeturinave "Çabрати" në Gjakovë nga Kosova. Vlera totale e projektit ishte €315,724.71, ndërsa granti i BE-së €266,012.76. Qëllimi i projektit ishte të kontribuojë në përmirësimin e kushteve mjedisore në zonën ndërkufitare përmes edukimit dhe mbështetjes teknike për menaxhimin e mbetjeve.

Projekti rezultoi në ngritjen e dy kantierëve të riciklimit në territorin e dy komunave në Mal të Zi dhe Kosovë, të pajisura me dy transportues, dy makina shpuese për shishet PET, dy presa vertikale për ruajtjen e lëndëve të para dhe dy stivues dore të paletave. Të dy komunat në Mal të Zi dhe Kosovë kanë krijuar sistemin ku mbetjet komunale do të ndahen në fraksione të thata dhe të lagështa, dmth fraksioni i thatë do të drejtohej në rrjedhat komerciale dhe fraksioni i lagësht do të depozitohej. Gjithashtu, projekti prokuroi dhe shpërndau 100 kontejnerë 1.1 m3, 20 kosha 120 l për lloje të ndryshme të institucioneve publike të mbetjeve dhe 400.000 thasë 90 l për amvisëri. Gjithashtu, nëntë pika riciklimi janë vendosur në Plavë dhe Guci dhe 10 pika riciklimi në komunën e Gjakovës. Gjithashtu, kapacitetet profesionale dhe teknike të punonjësve vendorë të ndërmarrjeve publike u rritën përmes trajnimeve edukative, u përmirësuan njohuritë e nxënësve të shkollave të mesme dhe stafit pedagogjik përmes ligjëratave dhe u bë ndërgjegjësimi i qytetarëve përmes fushatës promovuese.

United Against Pollution - UAP

The project was implemented by the Municipality of Gjakova and NGO Let's Do It Peja from Kosovo, and Municipality of Petnjica and NGO Centre for Regional Development Rožaje from Montenegro. The total project value was €350,950.37, while the EU grant amounted €298,307.81. The aim of the project was to contribute to a safer and cleaner environment and better waste management system in local the communities of Gjakova and Petnjica.

The project partners made small construction interventions in transfer station facilities in both municipalities, such as the fencing of waste transfer station facilities, construction of metal roofs and instalment of lighting and electric installation. Also, scale-weighting machines, sets of surveillance cameras and multifunctional sets of devices for air quality measurement were installed in both transfer station, as well as the Waste Pressing Machine in Petnjica waste transfer station. Moreover, the green areas in and around waste transfer station facilities were expanded and 40 working health and safety protection clothes were provided to transfer station personnel. Additionally, a study on identification of illegal landfilled was produced and 10 clean-up actions for elimination of illegal waste landfills were completed. Following the clean-up actions, two contests for the cleanest and greenest neighbourhood were organised and winners were awarded with seedlings, containers and installation of information signs. Workers of Waste Transfer stations increased their professional capacities through workshops, while also educational lectures were provided to high school pupils and local communities.

Të bashkuar kundër ndotjes

Projekti është zbatuar nga Komuna e Gjakovës dhe OJQ Let's Do It Peja nga Kosova dhe nga komuna e Petnjicës dhe OJQ Qendra për Zhvillim Rajonal Rozhajë nga Mali i Zi. Vlera totale e projektit ishte 350,950.37 €, ndërsa granti i BE-së 298,307.81 €. Qëllimi i projektit ishte të kontribuojë për krijim e kushteve për një mjedis më të sigurt dhe më të pastër dhe një sistem më të mirë të menaxhimit të mbeturinave në komunitetet lokale të Gjakovës dhe Petnjicës.

Partnerët e projektit bënë ndërhyrje të vogla ndërtimore në objektet e stacioneve të transferimit në të dyja komunat si rrethimi i objekteve të stacioneve të transferimit të mbetjeve dhe ndërtimi i çatisë metalike, ndriçimi dhe instalimi elektrik në objektet e stacioneve të transferimit të mbetjeve. Gjithashtu, në të dy stacionet e transferimit janë instaluar makineri peshore, komplete kamerash vëzhguese dhe aparate multifunksionale për matjen e cilësisë së ajrit, kurse në stacionin e transferimit të mbeturinave në Petnjicë është instaluar makina për shtypjen e mbeturinave. Gjithashtu, u zgjeruan hapësirat e gjelbra brenda dhe rreth objekteve të stacionit të transferimit të mbetjeve dhe u siguruan 40 komplete të veshjes mbrojtëse për personelin e stacioneve të transferimit. Gjithashtu, është bërë studimi për identifikimin e depozitimeve ilegale dhe janë kryer 10 aksione pastrimi për eliminimin e depozitimeve ilegale të mbetjeve. Prandaj, u organizuan dy konkurse për lagjen më të pastër dhe më të gjelbër duke i shpërblyer fituesit me fidanë, kontejnerë dhe vendosjen e tabelave informuese. Punëtorët e stacioneve të transferimit të mbeturinave ngritën kapacitetet e tyre profesionale përmes punëtorive, ndërkohë që u mbajtën ligjërata edukative për nxënësit e shkollave të mesme dhe komunitetet lokale.

New Environment Revitalisation Approach – NERA

The project started in 2023 and is implemented by Municipality of Tuzi on the side of Montenegro and the Municipality of Peja on the side of Kosovo. The total project value is €479,027.23, while the EU grant amounts to €399,937.23. The aim of the project is to strengthen capacities of local stakeholders to establish effective model of solid waste management in Tuzi and Peja based on citizens' participatory approach.

The project partners developed Local Environmental Action Plans using a citizen participatory approach in both municipalities. Both plans have been adopted by the local parliaments. The capacity building activities based on a tailor-made programme on the concept of zero waste management for employees of public utility companies were conducted, as well as workshops for stakeholders dealing with environmental protection. Moreover, the project enabled the development and utilisation of effective communication e-tools and systems in solid waste management for public utility companies in order to improve waste management in the municipalities of Tuzi and Peja, which finally resulted in establishing a cross-border solid waste e-market. Additionally, the project opened the possibility for improvement of technical capacities of the public utility companies through the purchase and installation of various equipment for collecting/recycling solid waste in these two municipalities, which will be enriched by cleaning and greening of 20 illegal landfills. Finally, educational sessions were given to students of primary and secondary schools as well as to agriculture producers on the importance waste disposal/environment protection.

Novi pristup revitalizaciji životne sredine - NERA

Projekat NERA započeo je 2023. godine, a sprovode ga Opština Tuzi sa strane Crne Gore i Opština Peć sa strane Kosova. Ukupna vrijednost projekta je 479.027,23 €, dok EU grant iznosi 399.937,23 €. Cilj projekta je jačanje kapaciteta lokalnih aktera za uspostavljanje efikasnog modela upravljanja čvrstim otpadom u Tuzima i Peći zasnovanog na participativnom pristupu.

Projektni partneri su razvili Lokalne ekološke akcione planove kroz uključivanje građana u obje opštine. Ova plana usvojena su u lokalnim skupštinama opština. Sprovedene su aktivnosti unapređenja kapaciteta po prilagođenom programu o konceptu upravljanja nultim otpadom za zaposlene u javno-komunalnim preduzećima, kao i radionice za zainteresovane strane koje se bave zaštitom životne sredine. Takođe, projekat je omogućio razvoj i korišćenje efikasnih komunikacionih e-alata i sistema u upravljanju čvrstim otpadom za javna komunalna preduzeća u cilju poboljšanja upravljanja otpadom u opštinama Tuzi i Peć, što je konačno rezultiralo uspostavljanjem prekograničnog e-tržišta čvrstog otpada. Takođe, projekat je otvorio mogućnost za unapređenje tehničkih kapaciteta javnih komunalnih preduzeća kroz nabavku i ugradnju različite adekvatne opreme za sakupljanje/reciklažu čvrstog otpada u ove dvije opštine koje će biti obogaćene čišćenjem i ozelenjavanjem 20 divljih deponija. Na kraju, organizovane su edukativne sesije za učenike osnovnih i srednjih škola kao i za poljoprivredne proizvođače o značaju odlaganja otpada/ zaštite životne sredine.

Qasja e Re në Rivitalizimin e Mjedisit – NERA

Projekti ka filluar në vitin 2023 dhe po zbatohet nga Komuna e Tuzit në Mal të Zi dhe Komuna e Pejës në Kosovë. Vlera totale e projektit është 479,027.23 €, ndërsa granti i BE-së 399,937.23 €. Qëllimi i projektit është të forcojë kapacitetet e palëve të interesuara lokale për të krijuar një model efektiv të menaxhimit të mbeturinave të ngurta në komunën e Tuzit dhe komunën e Pejës bazuar në qasjen pjesëmarrëse të qytetarëve.

Partnerët e projektit zhvilluan Plane Lokale të Veprimit Mjedisor në bazë të qasjes pjesëmarrëse të qytetarëve në të dyja komunat, të cilat u miratuan nga kuvendet komunale lokale. U zhvilluan aktivitetet e ngritjes së kapaciteteve të bazuara në programin e përshtatur mbi konceptin e “ZERO WASTE” për punonjësit e shoqërive publike, si dhe seminare për mbrojtjen e mjedisit të angazhuar me palët e interesuara. Për më tepër, projekti mundësoi zhvillimin dhe përdorimin e mjeteve dhe sistemeve efektive të komunikimit elektronik në menaxhimin e mbeturinave të ngurta për kompanitë publike komunale me qëllim të përmirësimit të menaxhimit të mbeturinave në komunat e Tuzit dhe Pejës, gjë që përfundimisht rezultoi në themelimin e tregut elektronik ndërkufitar për mbeturinat e ngurta. Gjithashtu, projekti hapi mundësinë për përmirësimin e kapaciteteve teknike të ndërmarrjeve publike përmes prokurimit dhe instalimit të pajisjeve të ndryshme të përshtatshme për grumbullimin/riciklimin e mbeturinave të ngurta në këto dy komuna të cilat njëkohësisht edhe do të zbukurohen falë pastrimit dhe gjelbërimit të 20 depozitimeve ilegale. Së fundmi, sesione edukative iu ofruan shkollave fillore dhe të mesme mbi rëndësinë e depozitimit të mbetjeve/mbrojtjen e mjedisit, si dhe prodhuesve bujqësorë.

Culture heritage – Act SMART, save water!

The project started in 2023 and is implemented by NGO Kosova Development Center (KDC) and Regional Water Company Hidrodrini – JSC Peja from the side of Kosovo and Water Supply Company Vodovod “Bistrica” LLC Bijelo Polje from the side of Montenegro. The total project value is €523,577.60, while the EU grant amounts to €399,000.00. The aim of the project is to develop the potential of Peja and Bijelo Polje municipalities in managing the protection and preservation of water resources as well as improving residents' knowledge of the cross-border areas in respect of the management and preservation of water resources.

The project partners intend to conduct needs assessment analyses on water management system in Peja and Bjelo Polje, record water supplying systems and entering data into the Data Systems Offices in both public water companies, as well as conduct mapping research on water loss and charging in water utilities in Peja and Bijelo Polje. In order to improve the functioning of these systems, a smart water meter system will be installed, while equipment to be purchased will include over 800 multijet water meters, over 1000 radio modules, 2 cameras for water inspection, mobile ultra sound flow meter, data loggers for measurements of pressure and software for remote water meter reading with mobile application. Moreover, professional capacities of the employees in the public companies dealing with water resource management will be improved through various capacity building activities.

Kulturno nasljeđe – djeluj PAMETNO, sačuvaj vodu!

Projekat je započeo 2023. godine a sprovode ga NVO Kosovski razvojni centar (KDC) i Regionalno preduzeće za vodosnabdevanje „Hidrodrini“ – AD Peć sa strane Kosova i Vodovod „Bistrica“ DOO Bijelo Polje sa strane Crne Gore. Ukupna vrijednost projekta je 523.577,60 €, dok EU grant iznosi 399.000,00 €. Cilj projekta je razvijanje potencijala opština Peć i Bijelo Polje u pogledu upravljanja zaštitom i očuvanjem vodnih resursa, kao i unapređenje znanja stanovnika prekograničnih područja koje se odnosi na upravljanje i očuvanje vodnih resursa.

Partneri na projektu nameravaju da izvrše procjenu potreba u okviru trenutnog stanja upravljanja vodama u Peći i Bjelom Polju, evidentiraju sisteme vodosnabdevanja i unesu podatke u „Data Systems Offices“ u obje javne vodovodne kompanije, kao i da izvrše kartografska istraživanja gubitaka i naplate vode u vodovodima u Peći i Bjelom Polju. U cilju poboljšanja funkcionisanja ovih sistema izvršiće se ugradnja pametnog vodomjernog sistema, kao i nabavka preko 800 multijet vodomjera, preko 1000 radio modula, 2 kamere za pregled vode, mobilnog ultrazvučnog mjerča protoka, „data logera“ za mjerenje pritiska i softvera za daljinsko očitavanje vodomera sa mobilnom aplikacijom. Takođe, kroz različite aktivnosti izgradnje kapaciteta biće unaprijeđeni profesionalni kapaciteti zaposlenih u javnim preduzećima koja se bave upravljanjem vodnim resursima.

Trashëgimia kulturore – VEPRO MENÇUR, RUAJE UJIN

Projekti ka filluar në vitin 2023 dhe po zbatohet nga OJQ Qendra Kosovare për Zhvillim (KDC) dhe Ndërmarrja Rajonale e Ujësjellësit “Hidrodrini” - Sh.A. Pejë nga ana e Kosovës dhe Ndërmarrja e Ujësjellësit “Bistrica” - Sh.P.K. Bjello Polje nga ana e Malit të Zi. Vlera totale e projektit është 523,577.60 €, ndërsa granti i BE-së 399,000.00 €. Qëllimi i projektit është zhvillimi i potencialit të komunave të Pejës dhe Bjello Poljes në menaxhimin e mbrojtjes dhe ruajtjes së burimeve ujore.

Partnerët e projektit synojnë të kryejnë vlerësime të nevojave për sistemin e menaxhimit të ujit në Pejë dhe Bjello Polje, të regjistrojnë sistemet e furnizimit me ujë dhe të fusin të dhëna në Zyrat e Sistemeve të të Dhënave në të dyja kompanitë publike të ujit, si dhe të kryejnë hulumtime hartografike për humbjen dhe tarifimin e ujit në ndërmarrjet e ujësjellësit në Pejë dhe Bjello Polje. Me qëllim të përmirësimit të funksionimit të këtyre sistemeve do të bëhet instalimi i sistemit SMART të ujëmatësëve, si dhe prokurimi i mbi 800 ujëmatësve multijet, mbi 1000 radio module, 2 kamera për mbikqyrjen e ujit, ultramatësi i lëvizëshëm i rrjedhjes së zërit, regjistruer i të dhënave për matjen e presionit dhe softuer për leximin e ujëmatësit në distancë me aplikacion nga celulari. Gjithashtu, do të përmirësohen kapacitetet profesionale të punonjësve. publike që merren me menaxhimin e burimeve ujore do të përmirësohen përmes aktiviteteve të ndryshme për ngritjen e kapaciteteve.

Cross-border Green Deal

The project started in 2023 and is implemented by NGO Foundation for the Development of Northern Montenegro (FORS Montenegro) and the Municipality of Berane from Montenegro and NGO European Centre for Minority Issues (ECMI Kosovo) from Kosovo. The total project value is €493,683.21, while the EU grant amounts to €399,900.00. The project aims at strengthening the capacities of institutions and seeks to raise awareness of people in the cross-border region on solid waste management, recycling and air pollution control.

The project partners will enhance the technical and professional capacities of the institutions dealing with solid waste management through the purchase of equipment and vehicles as well as through capacity building activities for employees of utility companies and inspections for improvement of waste management system following best EU practices in solid waste management. Along with surveys on environmental awareness, various educational and promotional activities will be conducted, including over 60 eco-events for the local population, civil servants and primary and secondary school students in targeted municipalities. Moreover, in order to enhance cross-border cooperation in the field of air pollution control, several cross-border activities with relevant stakeholder will be organised.

Prekogranični zeleni dogovor

Projekat je započeo 2023. godine, a realizuju ga NVO Fondacija za razvoj sjevera Crne Gore (FORS Montenegro) i Opština Berane iz Crne Gore i NVO Evropski centar za manjinska pitanja (ECMI Kosovo) sa Kosova. Ukupna vrijednost projekta je 493.683,21 €, dok EU grant iznosi 399.900,00 €. Projekat ima za cilj jačanje kapaciteta institucija i podizanje svijesti ljudi u prekograničnom regionu o upravljanju čvrstim otpadom, reciklaži i kontroli zagađenja vazduha.

Projektni partneri će unaprijediti tehničke i stručne kapacitete institucija koje se bave upravljanjem čvrstim otpadom kroz nabavku opreme i vozila kao i kroz aktivnosti unapređenja kapaciteta zaposlenih u komunalnim preduzećima i inspeksijskim službama za poboljšanje sistema upravljanja otpadom u skladu sa dobrom EU praksom u upravljanju švrstim otpadom. Uz ankete o ekološkoj svijesti, sprovedeće se različite edukativne i promotivne aktivnosti, uključujući preko 60 eko-događaja za lokalno stanovništvo, javne službenike i učenike osnovnih i srednjih škola u ciljanim opštinama. Osim toga, u cilju povećanja prekogranične saradnje u oblasti kontrole zagađenja vazduha biće organizovano nekoliko prekograničnih aktivnosti sa relevantnim zainteresovanim stranama.

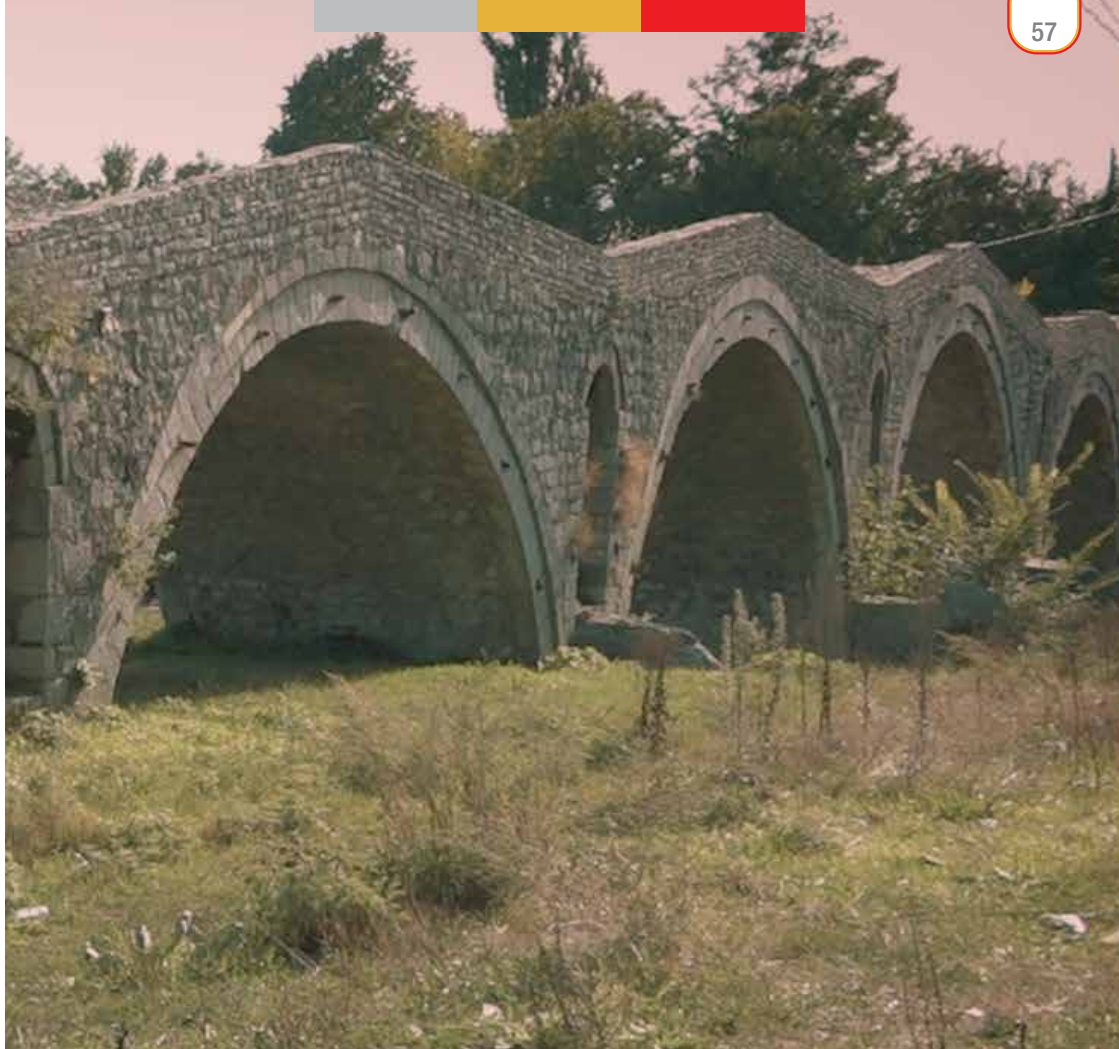

Marrëveshja e gjelbër ndërkufitare

Projekti filloi në vitin 2023 dhe po zbatohet nga Fondi për zhvillimin e Veriut të Malit të Zi (FORS Montenegro) dhe komuna e Beranes në Mal të Zi dhe OJQ Qendra Evropiane për Çështje të Pakicave (ECMI Kosovë) nga Kosova. Vlera totale e projektit është 493,683.21 €, ndërsa granti i BE-së 399,900.00 €. Projekti synon forcimin e kapaciteteve të institucioneve dhe ndërgjegjësimin e njerëzve në rajonin ndërkufitar për menaxhimin e mbetjeve të ngurta, riciklimin dhe kontrollin e ndotjes së ajrit.

Partnerët e projektit do të rrisin kapacitetet teknike dhe profesionale të institucioneve që merren me menaxhimin e mbetjeve të ngurta përmes prokurimit të pajisjeve dhe automjeteve, si dhe përmes aktiviteteve të ngritjes së kapaciteteve për punonjësit e kompanive të shërbimeve komunale dhe inspektoriateve mbi përmirësimin e sistemit të menaxhimit të mbetjeve dhe praktikave të mira të BE-së në menaxhimin e mbetjeve të ngurta. Së bashku me hulumtimet mbi ndërgjegjësimin mjedisor, do të zhvillohen aktivitete të ndryshme edukative dhe promovuese, duke përfshirë mbi 60 ECO evente për popullatën lokale, nëpunësit publikë dhe nxënësit e shkollave fillore dhe të mesme në komunat e synuara. Gjithashtu, me qëllim të rritjes së bashkëpunimit ndërkufitar në fushën e kontrollit të ndotjes së ajrit do të organizohen disa aktivitete ndërkufitare me palët relevante.

Tourism and culture for all - Results of the projects funded under Thematic priority 3

Turizam i kultura za sve - Rezultati projekata finansiranih u okviru Tematskog prioriteta 3

Turizëm dhe kulturë për të gjithë - Rezultatet e projekteve të financuara sipas Prioritetit Tematik 3

Eco and Outdoor Tourism Actions of the Balkan Alps

The project was implemented by NGO Centre for the Protection and Research of Birds (CZIP) and Mountain Rescue Service of Montenegro from Montenegro and NGO Kosovo Advocacy and Development Centre (KADC) and Mountaineering and Alpine Society PASHTRIKU from Kosovo. The total project value was €443,791.06, while the EU grant amounted to €377,222.40. The aim of the project was to improve outdoor tourism infrastructure and increase safety for tourists, as well as to create and promote a new cross-border tourism offer and trails.

The project partners evaluated the existing tourism offers within the cross-border region. Through direct engagement of stakeholders, they developed an integrated and coherent cross-border tourist package named “Accursed Mountain experience Itineraries – how to spend 7, 4 or 1 day on Prokletije” in the form of dynamic itineraries of an authentic outdoor tourist experience. In synergy with project entitled “Accursed mountains – exquisite outdoor destination, the project partners developed a website entitled “Accursed Mountains Experience”, as well as a mobile application, including a Facebook and Instagram page. In addition, interactive displays providing information on tourism offers were placed in Gusinje and Decani, as well as shelves for local products and souvenirs. Moreover, a 68 km hiking trail was digitalised, upgraded and marked, so it is now safer, cleaner and signposted for tourists. In addition, 200 individuals have increased their professional capacities through specific capacity building events organised for guides for specific outdoor tourism services and for mountain rescuers. Moreover, the rescue centre in Grebaje Valley has been adapted and equipped with medical, technical and personal equipment. As a post-implementation impact, the Mountain Rescue Centre of Kosovo was established. As part of the campaign in promotion of the new tourism offer that reached approximately 1.000.000 people, a study trip was organised for journalists from Kosovo and Montenegro. Additionally, the project supported the registration of nine rural tourism service providers, as well as three business ideas as part of women entrepreneurship support.

Razvoj ekoturizma na Balkanskim Alpima

Ovaj projekat su realizovali NVO Centar za zaštitu i istraživanje ptica (CZIP) i Gorska služba spašavanja Crne Gore iz Crne Gore i NVO Kosovski centar za zastupanje i razvoj (KADC) i Planinarsko-planinsko društvo „PASHTRIKU“ sa Kosova. Ukupna vrijednost projekta bila je 443.791,06 €, dok je EU grant iznosio 377.222,40 €. Cilj projekta je bio unapređenje turističke infrastrukture na otvorenom i povećanje bezbjednosti turista, kao i kreiranje i promocija nove prekogranične turističke ponude i staza.

Projektni partneri su analizirali postojeću turističku ponudu u prekograničnom regionu i kroz direktno angažovanje zainteresovanih strana, razvili integrisane i koherentne prekogranične turističke pakete „Itinerari sa iskustvom Proklete planine – kako provesti 7, 4 ili 1 dan na Prokletijama“ u obliku dinamičnih itinerera autentičnog turističkog iskustva na otvorenom. U sinergiji sa projektom „Uklete planine – izvrsna vanjska destinacija“ kreirana je internet stranica „Accursed Mountains Experience“ i mobilne aplikacije, uključujući Facebook stranicu i Instagram nalog. Pored toga, u Gusinju i Dečanima postavljeni su interaktivni displeji sa informacijama o turističkoj ponudi, kao i police za domaće proizvode i suvenire. Pored toga, 68 km pješačkih staza je digitalizovano i nadograđeno i postalo označeno, sigurnije, čistije i sa signalizacijom stavljeno na raspolaganje turistima. Osim toga, 200 pojedinaca ojačalo je svoje profesionalne kapacitete kroz posebne obuke organizovane za vodiče za specifične turističke usluge na otvorenom i za gorske spasioce. Takođe, centar za spašavanje u Dolini Grebaje je adaptiran i opremljen medicinskom, tehničkom i ličnom opremom. Kao dodatna vrijednost, nakon implementacije projekta, po prvi put je osnovana Gorska služba spašavanja Kosova. U sklopu promotivne kampanje o novoj turističkoj ponudi koja je dostigla oko 1.000.000 ljudi, organizovano je studijsko putovanje za novinare sa Kosova i Crne Gore. Osim toga, projektom je podržana registracija devet pružalaca usluga u ruralnom turizmu, kao i tri poslovne ideje u sklopu podrške ženskom preduzetništvu.

Zhvillimi i eko-turizmit në Alpet Ballkanike

Ky projekt është zbatuar në anën e Malit të Zi nga Qendra për Mbrojtjen dhe Hulumtimin e Zogjve (CZIP) dhe Shërbimi i shpëtimit malor të Malit të Zi, kurse nga Qendra Kosovare për Advokim dhe Zhvillim (KADC) Shoqëria Bjeshkatare Alpiniste “Pashtriku” në anën e Kosovës. Vlera totale e projektit ishte €443.791,06 €, ndërsa granti i BE-së 377.222,40 €. Qëllimi i projektit ishte përmirësimi i infrastrukturës së turizmit aktiv dhe rritja e sigurisë për turistët, si dhe krijimi dhe promovimi i ofertës dhe shtigjeve të reja turistike ndërkufitare.

Partnerët e projektit rivlerësuan ofertat turistike ekzistuese brenda rajonit ndërkufitar dhe përmes angazhimit të drejtpërdrejtë të palëve të interesuara, zhvilluan një paketë turistike ndërkufitare të integruar dhe koherente „Itineraret e përvojës së Bjeshkëve të Nemuna - si të kaloni 7,4 ose 1 ditë në Bjeshkët e Nemuna” në formën e itinerareve dinamike të përvojës autentike turistike në natyrë. Në sinergji me një projekt tjetër, kanë lëshuar në përdorim ueb sajtin “Përvoja e Bjeshkëve të Nemuna” dhe aplikacionet celulare, duke përfshirë faqen në Facebook dhe profilin në Instagram. Gjithashtu, në Guci dhe Deçan u vendosën ekranet interaktive që ofrojnë informacion mbi ofertat turistike, si dhe raftë për produkte dhe suvenire vendore. Poashtu, është dixhitalizuar dhe përmirësuar shtegu i ecjes prej 68 km, i cili tashmë është i rinovuar dhe i shënuar, më i sigurt, më i pastër dhe me sinjalistikë të vendosur. Për më tepër, 200 individë kanë rritur kapacitetet e tyre profesionale nëpërmjet eventeve specifike për ngritjen e kapaciteteve të organizuara për guida për shërbime specifike të turizmit në natyrë dhe për shpëtimtarë malorë. Përveç kësaj, qendra e shpëtimit në Luginën e Grebajës është përshtatur dhe pajisur me pajisje medicinale, teknike dhe personale. Si ndikim pas zbatimit të projektit u krijua Qendra e Shpëtimit Malor të Kosovës. Në kuadër të fushatës efektive promovuese të ofertës së re turistike që ka përfshirë përafërsisht 1.000.000 njerëz, u organizua udhëtimi studimor për gazetarët e Kosovës dhe Malit të Zi. Ndërkohë, projekti mbështeti regjistrimin e nëntë ofruesve të shërbimeve të turizmit rural, si dhe tre ide biznesi si pjesë e mbështetjes për sipërmarrjen e grave.

Accursed mountains – exquisite outdoor destination

The project was implemented by NGO Regional Development Agency for Bjelasica, Komovi and Prokletije (RDA BKP) and TPlav Tourism Organisation from Montenegro, and Regional Development Agency – West (RDA-West) and the Municipality of Peja from Kosovo. The total project value was €424,724.7, while the EU grant amounted to €360,994.40. The aim of the project was to support further development of the cross-border area of Prokletije as an outdoor tourism destination.

The project partners, building on collected GPS data and information from various stakeholders, developed a new joint tourism offer for the cross-border area, which includes thematic trails, rock-climbing sites and a cross-order trail network. Additionally, 332 km of new hiking and biking trails have been developed. One of the thematic trails connects the ski centres of Boge in Kosovo with Turjak and Lokve in Montenegro, while another thematic trail is dedicated to Katuns and connects the Katun Road with Via Dinarica by linking Kosovo and Montenegro major trails. A rock-climbing site, developed through the project, has a total of 18 rock climbing lines, with a length of 15 to 35 metres in the Municipality of Peja (Kosovo). GPS logs were collected on both sides of the border and maps were developed along with waypoints for various services provided along the trails (meals, accommodation, camping, bike repair, rental of equipment, cultural sites etc). Moreover, tourist maps and integrated tourism offers introduced for the mountain areas were made available in printed version, through the web and mobile applications. Based on the collected data and in synergy with project entitled “Eco and Outdoor Tourism Actions of the Balkan Alps”, the website “Accursed Mountains Experience” and mobile applications were developed, as well as a Facebook page and an Instagram account.

Uklete planine - izvrsna vanjska destinacija

Projekat su realizovale NVO Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije (RRA BKP) i Turistička organizacija Plav iz Crne Gore i Regionalna razvojna agencija – Zapad (RRA-Zapad) i Opština Peć sa Kosova. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 424.724,70 €, dok je EU grant iznosio 360.994,40 €. Cilj projekta je bio podržati dalji razvoj prekograničnog područja Prokletija kao turističke destinacije na otvorenom.

Projektni partneri su, na osnovu prikupljenih GPS podataka i informacija od različitih zainteresovanih strana, razvili nove zajedničke turističke ponude za prekogranično područje, koje uključuje tematske staze, mjesta za penjanje i mrežu unakrsnih staza. Pored toga, uređeno je i 332 km novih planinarskih i biciklističkih staza. Jedna od tematskih staza povezuje ski centre Boge na Kosovu sa Turjakom i Lokvama u Crnoj Gori, dok je druga tematska staza posvećena Katunima i povezuje Katunski put sa Via Dinaricom, kao i glavne staze Kosova i Crne Gore. Penjalište, razvijeno kroz projekat, ima ukupno 18 linija za penjanje, dužine od 15 do 35 metara u opštini Peć (Kosovo). GPS dnevnicu su prikupljeni sa obje strane granice, a razvijene su zajedničke karte koje sadrže tačke za razne usluge koje se pružaju duž staza (obroci, smještaj, kampovanje, popravka bicikala, iznajmljivanje opreme, kulturni lokaliteti itd.). Osim toga, izrađene su turističke karte i osmišljena turistička ponuda koja obuhvata planinska područja. Ponuda je dostupna u štampanoj verziji, na internet stranici i u okviru mobilne aplikacije. Na osnovu prikupljenih podataka i u sinergiji sa projektom „Razvoj ekoturizma na Balkanskim Alpima“, razvijena je internet stranica „Accursed Mountains Experience“ i mobilne aplikacije, kao i Facebook stranica i Instagram nalog.

Bjeshkët e Nemuna – destinacion natyror tërheqës

Ky projekt është zbatuar nga Agjencia Rajonale e Zhvillimit për Bjelasicë, Komovi dhe Bjeshkët e Nemuna dhe Organizata turistike e Plavës në Mal të Zi në partneritet me Agjencinë e Zhvillimit Rajonal – Perëndimi (AZHR-Perëndim) dhe Komunën e Pejës nga Kosova. Vlera totale e projektit ishte 424,724.7 €, ndërsa granti i BE-së 360,994.40 €. Qëllimi i projektit ishte të mbështeste zhvillimin e mëtejshëm të zonës ndërkufitare të Bjeshkëve të Nemuna si destinacion të turizmit aktiv.

Partnerët e projektit, bazuar në të dhënat e mbledhura me GPS dhe nëpërmjet informatave nga palë të ndryshme të interesuara, zhvilluan oferta të reja të përbashkëta turistike për zonën ndërkufitare që përfshijnë shtigje tematike, vende për ngjitje shkëmbinsh dhe rrjetin e shtigjeve ndërlidhura, ndërsa 332 km rrugë të reja për ecje dhe çiklizëm, janë zhvilluar. Një nga shtigjet tematike lidh qendrat e skijimit të Bogës në Kosovë me Turjakun dhe Lokven në Mal të Zi, ndërsa një tjetër shteg tematik i kushtohet staneve dhe lidh Rugën e staneve me Via Dinarica duke lidhur shtigjet kryesore të Kosovës dhe Malit të Zi. Një lokacion për ngjitje shkëmbinsh, i zhvilluar përmes projektit, ka gjithsej 18 linja për ngjitje, me gjatësi prej 15 deri në 35 metra në Komunën e Pejës (Kosovë). Regjistrat GPS u mbledhën në të dy anët e kufirit dhe u zhvilluan hartat të cilat inkluadrojnë edhe vendet përgjatë shtigjeve të cilat ofrojnë shërbime të ndryshme (ushqime, akomodim, kamping, riparim biçikletash, marrje me qira të pajisjeve, vende kulturore etj.). Gjithashtu, hartat turistike dhe ofertat e integruara turistike të prezantuara për zonat malore janë në dispozicion në version të printuar, përmes ueb-it dhe përmes aplikacioneve për celularë. Bazuar në të dhënat e mbledhura dhe në sinergji me një projekt tjetër, u zhvillua faqja e internetit “Përvoja e Bjeshkëve të Nemuna” dhe aplikacionet celulare, si dhe faqja në Facebook dhe profili në Instagram.

Tourism hubs for better tourism offer in less advantaged mountainous areas

The project was implemented by the Municipality of Andrijevica from Montenegro and Municipality of Dečan/Dečan and mountaineering association “Shkelzen Haradinaj” from Kosovo. The total project value was €462,036.70, while the EU grant amounted to €392,731.20. The aim of the project was to develop culture- and nature-oriented tourism offers in mountain areas.

The project partners adapted and equipped a former mountain hut in Krivi do in Montenegro, while they also constructed additional small guest houses and a mountain hut in Bjeshket e Belegut in Kosovo. Moreover, GPS devices, drone, computers, electric skis, electric generator, solar panels, and other equipment were purchased for mountain huts in Montenegro and Kosovo. A management plan has been developed and is in force for both huts, while signalisation has been set and 200km trails for hiking/biking/snowshoeing cross-country skiing were mapped and adapted, including 4 thematic trails around huts. The project results also included capacity building activities for local rural households providing tourism services, as well as the development of promotional websites and social media accounts.

Turistički „hab“ za bolju turističku ponudu u manje razvijenim planinskim predjelima

Projekat su implementirale Opština Andrijevisa iz Crne Gore i Opština Dečan/Dečan i Planinarskog društva „Shkelzen Haradinaj“ sa Kosova. Ukupna vrijednost projekta bila je 462.036,70 €, dok je EU grant iznosio 392.731,20 €. Cilj projekta je bio razvoj kulturne i prirodne turističke ponude u planinskim područjima.

Partneri na projektu su adaptirali i opremili nekadašnji Planinarski dom „Krivi Do“ u Crnoj Gori, uključujući izgradnju dodatnih malih kuća za goste i izgradili Planinski centar u Bjeshket e Belegutu na Kosovu. Takođe, nabavljeni su GPS uređaji, dron, kompjuteri, električne skije, električni generator, solarni paneli i druga oprema za planinarske domove u Crnoj Gori i na Kosovu. Plan upravljanja je izrađen i na snazi je za oba planinarska doma, a postavljena je signalizacija i mapirano je i adaptirano 200km staza za planinarenje/biciklizam/krpljanje/skijaško trčanje, uključujući 4 tematske staze oko planinarskih domova. Završene su aktivnosti unapređenja kapaciteta lokalnih seoskih domaćinstava u pružanju turističkih usluga, a razvijene su i promotivne internet stranice i nalozi na društvenim mrežama.

Qendrat turistike për oferta më të mira turistike në zonat malore më pak të zhvilluara

Ky projekt është zbatuar nga Komuna e Andrijevicës nga Mali i Zi në partneritet me Komunen e Deçanit dhe Shoqata bjeshkatore dhe alpiniste “Shkelzen Haradinaj”, nga Kosova. Vlera totale e projektit ishte 462.036,70 €, ndërsa granti i BE-së 392.731,20 €. Qëllimi i projektit ishte zhvillimi i ofertës turistike të orientuar drejt kulturës dhe natyrës në zonat malore.

Partnerët e projektit përshtatën dhe pajisën ish-shtëpinë e alpinistëve në Krivi në Mal të Zi, duke përfshirë ndërtimin e shtëpive të vogla shtesë për mysafirë, kurse poashtu ndërtuan qendrën malore në Bjeshkët e Belegut në Kosovë. Për më tepër, pajisjet GPS, dron, kompjuterë, ski elektrike, gjenerator elektrik, panele diellore dhe pajisje të tjera janë blerë për shtëpitë e alpinistëve në Mal të Zi dhe Kosovë. Plani i menaxhimit është hartuar dhe është në fuqi për të dy objektet, ndërkohë që është vendosur sinjalizimi dhe janë hartëzuar dhe përshtatur 200 km shtigje për ecje/biçikletë/ecje me këpucë në dëborë/ski cross-counter, duke përfshirë 4 shtigje tematike rreth qendrave. U përfunduan aktivitetet e ngritjes së kapaciteteve për familjet rurale lokale në ofrimin e shërbimeve turistike, ndërkohë që u zhvilluan uebfaqe promocionale dhe profilet në mediat sociale.

Transhumance - new tourism offer of Kosovo and Montenegro

The project was implemented by NGO Initiative for Agriculture Development of Kosovo (IADK) and Municipality of Istog on the side of Kosovo and NGO Regional Development Agency for Bjelasica, Komovi and Prokletije (RDA BKP) on the side of Montenegro. The total project value was €465,411.52, while the EU grant amounted to €395,599.79. The aim of the project was to include transhumance in the tourism offer of Kosovo and Montenegro, particularly by developing katun trails and capacities of rural household on the provision of tourism services along the trails.

The project partners assessed the needs and potentials of the katun families from the perspective of tourism services provision. As a result, nine organisations were included in the partnerships in order to create a transhumance approach in the tourism offer of Kosovo and Montenegro. The 200 km thematic katun road trail has been developed, and signposts were installed along the trail in Montenegro and in Kosovo. Moreover, the project partners created 15 resting points for tourists where meals and artisanal products can be served. Additionally, 10 camping sites and 16 shepherd's huts have been set within katun families in Kosovo and Montenegro. Additionally, 100 solar systems have been installed in katuns in Kosovo and Montenegro, while more than 90 katun families have been trained with capacity building activities dedicated to tourism and hospitality, marketing, pricing policy and food safety standards. The developed web portal, www.katunrodads.me, contains data about katuns, families that provide tourism services, daily tourism offers, tourist packages, etc.

Transhumance - nova turistička ponuda Kosova i Crne Gore

Projekat su implementirali NVO Inicijativa za razvoj poljoprivrede Kosova (IADK) i Opština Istok sa strane Kosova i NVO Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije (RRA BKP) sa strane Crne Gore. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 465.411,52 €, dok je EU grant bio 395.599,79 €. Cilj projekta bio je uključivanje katuna u turističku ponudu Kosova i Crne Gore kroz razvoj katunskih staza i unapređenje kapaciteta seoskih domaćinstava duž staza za pružanje turističkih usluga.

Projektni partneri su procijenili potrebe i potencijale katunskih porodica iz perspektive pružanja turističkih usluga, a devet organizacija je uključeno u partnerstva u cilju stvaranja katunskog pristupa u turističkoj ponudi Kosova i Crne Gore. U Crnoj Gori i na Kosovu je Izgrađena tematska Katunska drumska staza u dužini od 200 km i postavljena signalizacija duž staze. Nadalje, projektni partneri su napravili 15 odmorišta za turiste na kojima im se mogu poslužiti obroci i zanatski proizvodi a 10 prostora za kampovanje i 16 pastirskih koliba postavljeno je kod porodica na katunima na Kosovu i u Crnoj Gori. Pored toga, 100 solarnih sistema je ugrađeno na katunima na Kosovu i u Crnoj Gori, dok je više od 90 katunskih porodica obučeno za pružanje usluga u turizmu i ugostiteljstvu, kao i o aktivnostima vezanim za marketing, politiku cijena i standarde sigurnosti hrane. Izrađeni internet portal www.katunrodads.me sadrži podatke o Katunima, porodicama koje pružaju turističke usluge, dnevnoj turističkoj ponudi, turističkim paketima itd.

Transhumance – ofertë e re turistike në Kosovë dhe Mal të Zi

Projekti u zbatua nga Iniciativa për Zhvillimin e Bujqesisë së Kosovës (IADK) dhe Komuna e Istogut në Kosovë dhe nga Agjencia Rajonale e Zhvillimit për Bjelasicë, Komovi dhe Bjeshkët e Nemuna në Mal të Zi. Vlera totale e projektit ishte 465.411,52 €, ndërsa granti i BE-së 395.599,79 €. Qëllimi i projektit ishte të përfshijë aspektin “transhumance” në ofertën turistike të Kosovës dhe Malit të Zi, duke zhvilluar shtigjet e staneve dhe kapacitetet e ekonomive familjare rurale për ofrimin e shërbimit turistik përgjatë shtigjeve.

Partnerët e projektit analizuan nevojat dhe potencialet e familjeve në stane nga perspektiva e ofrimit të shërbimeve turistike dhe nëntë organizata u përfshinë në partneritete për të krijuar një qasje transhumane në ofertën turistike të Kosovës dhe Malit të Zi. Është zhvilluar shtegu tematik i rrugës së staneve prej 200 km, së bashku me sinjalizimin përgjatë shtegut në Mal të Zi dhe në Kosovë. Për më tepër, partnerët e projektit krijuan 15 pika pushimi për turistët ku mund t’u shërbehen ushqime dhe produkte artizanale, 10 vende kampingu dhe 16 kasolle barinjsh janë vendosur tek familjet në stane në Kosovë dhe Mal të Zi. Përveç kësaj, 100 sisteme diellore janë instaluar në stane në Kosovë dhe Mal të Zi, ndërsa më shumë se 90 familje nga stanet janë trajnuar me aktivitete për ngritjen e kapaciteteve të dedikuara për turizmin dhe mikpritjen, marketingun, politikën e çmimeve dhe standardet e sigurisë ushqimore. Portali i zhvilluar, www.katunrodads.me, përmban të dhëna për stanet, familjet që ofrojnë shërbime turistike, oferta ditore turistike, paketa turistike etj.

Përfjeto knaqësinë malore në
Kasollet e Barinjëve
në Bjeshkët e Istogut dhe Pejës

“Transhumanca - ofertë e re turistike e Kosovës dhe Malit të Zi”
2020-2022

Culture heritage – Treasure of cross-border region

The project was implemented by the Municipality of Peja on the Kosovo side and the Municipality of Gusinje on the Montenegrin side. The total project value was €421,927.28 €, while the EU grant amounted to €358,617.23 €. The project aimed to contribute to the valorisation of cultural heritage of the Prokletije region by establishing new cultural routes and trails as a new tourism product in the targeted area.

The project partners developed cross-border Cultural Paths „Zavoj connection“, including 21 signalling poles with 101 signalisation/orientation signs installed along the cross-border trail. The cross-border trails include 30 cultural heritage sites in Kosovo and 19 in Montenegro identified within the cultural route covering tangible and intangible heritage sites within Peja and Gusinje, as well as service providers along the trails. In addition, the showcase has been set in the Ethnological Museum in Peja and small-scale interventions were conducted (historical descriptions of the heritage assets, etc.). In addition, the Old Bazaar in Llozhan village has been enriched with a wrapped concrete bench and double site sitting metal benches, a panel, billboard, pinboard and a totem with historical descriptions of heritage assets. Also, the project involved light interventions in Gusinje Room. In addition, capacity building has been given to tourism service providers to tourism service providers from Peja and in Gusinje. Finally, an Art Colony was organised in Peja and Gusinje.

Kulturno naslijeđe - blago prekograničnog regiona

Projekat su sprovele Opština Peć sa kosovske strane i Opština Gusinje sa crnogorske strane. Ukupna vrijednost projekta iznosila je 421.927,28 €, dok je EU grant iznosio 358.617,23 €. Projekat je imao za cilj da doprinese valorizaciji kulturne baštine regiona Pokletija uspostavljanjem novih kulturnih ruta i staza kao novog turističkog proizvoda i ponude na ciljanom području.

Projektni partneri su razvili Prekograničnu kulturnu stazu „Zavoj veza“, uključujući 21 signalni stub sa 101 signalizaciono-orijentacionim znakom postavljenim duž prekogranične staze. Prekogranične staze obuhvataju 30 lokaliteta kulturne baštine na Kosovu i 19 u Crnoj Gori identifikovanih u okviru kulturne rute koja pokriva lokalitete materijalnog i nematerijalnog naslijeđa u Peći i Gusinju, kao i pružaoce usluga duž staza. Pored toga, postavljena je vitrina u Etnološkom muzeju u Peći i sprovedene intervencije manjeg obima (istorijski opisi dobara baštine itd.), dok je Stara čaršija u selu Llozhan obogaćena betonskom klupom i duplom metalnim garniturom za sjedjenje, kao i panoom i totemom sa istorijskim opisima dobara kulturne baštine. Takođe, unaprijeđen je i sistem rasvjete u „Gusinjskoj sobi“. Pored toga, sprovedene su aktivnosti izgradnje kapaciteta za pružaoce turističkih usluga iz Peći i Gusinja. Konačno, organizovana je likovna kolonija u Peći i Gusinju.

Trashëgimia kulturore – Thesar i rajonit ndërkufitar

Projekti është zbatuar nga Komuna e Pejës nga ana kosovare dhe Komuna e Gucisë nga ana malazeze. Vlera totale e projektit ishte 421.927,28 €, ndërsa granti i BE-së 358.617,23 €. Projekti synonte të kontribuonte në valorizimin e trashëgimisë kulturore të rajonit të Bjeshkëve të Nemuna duke krijuar shtigje të reja kulturore në formë të një produkti dhe ofertës së re turistike në zonën e synuar.

Partnerët e projektit zhvilluan Shtigjet Kulturore Ndërkufitare „Lidhja Zavoj“, duke përfshirë 21 shtylla sinjalizuese me 101 shenja sinjalizuese/orientuese të instaluar përgjatë shtegut ndërkufitar. Shtigjet ndërkufitare përfshijnë 30 vende të trashëgimisë në Kosovë dhe 19 në Mal të Zi të identifikuara brenda rrugës kulturore që mbulon vendet e trashëgimisë materiale dhe jomateriale brenda Pejës dhe Gucisë, si dhe ofruesit e shërbimeve përgjatë shtigjeve. Gjithashtu, është vendosur vitrina në Muzeun Etnologjik në Pejë dhe janë bërë ndërhyrje të vogla (përshkrime historike të aseteve të trashëgimisë etj.), ndërsa Çarshia e Vjetër në fshatin Llozhan është pasuruar me tavolinë prej betoni dhe stola me metal të dyfishtë, pano dhe totem të instaluar me përshkrime historike të aseteve të trashëgimisë. Gjithashtu janë bërë edhe ndërhyrjet në ndriçimin e Odës së Gucisë. Përveç kësaj, janë ofruar aktivitete për ngritjen e kapaciteteve për ofruesit e shërbimeve turistike nga Peja dhe në Gucia. Në përmbyllje u organizua Kolonia e Arteve në Pejë dhe Guci.

The Cultural Renaissance from Skadar Lake to Kosovo

TIME TRAVEL

The project started in 2023 and is implemented by NGO Community Development Fund (CDF) and the Municipality of Kline on the Kosovo side and NGO Centre for Sustainable Tourism Initiatives (CSTI) and the National Tourism Organisation of Montenegro (NTO) on Montenegrin side. The total project value is €404,235.73, while the EU grant €343,600.33. The project aims to improve the quality and diversification of the tourism offer, building on the natural and cultural heritage in cross-border rural areas of Kosovo and Montenegro.

The project partners have foreseen several research studies, information and experience exchange and know-how transfer activities that will enable the formation of a cross-border tourist cluster that will connect 10 sites of cultural heritage in Kosovo and Montenegro and will be part of the thematic tourism offer entitled “TIME TRAVEL”, which will be jointly promoted through a marketing campaign. Along the 160 km of nature trails, necessary infrastructural adjustments will be conducted and signposts will be installed. Also, small-scale infrastructure investments along thematic routes will be performed and they will comprise various facilities such as seating area, secured viewpoints, directional boards and high quality interpretive boards per route. In order to promote the new offer, various informative materials will be produced and several promotional events will be organised. Moreover, the project will provide an opportunity for tourism service providers to further develop their skills.

Kulturna renesansa od Skadarskog jezera do Kosova

TIME TRAVEL

Projekat je započeo 2023. godine i realizuju ga NVO Fond za razvoj zajednice (CDF) i Opština Klina sa strane Kosova i NVO Centar za inicijative održivog turizma (CSTI) i Nacionalna turistička organizacija Crne Gore (NTO) sa strane Crne Gore. Ukupna vrijednost projekta je 404.235,73 €, dok EU grant iznosi 343.600,33 €. Projekat ima za cilj poboljšanje kvaliteta i diverzifikaciju turističke ponude bazirane na prirodnom i kulturnom nasljeđu u prekograničnim ruralnim područjima Kosova i Crne Gore.

Partneri na projektu su predvidjeli nekoliko aktivnosti istraživanja, razmjene informacija i iskustava i prenosa znanja koje će omogućiti formiranje prekograničnog turističkog klastera koji će povezati 10 lokaliteta kulturnog nasljeđa na Kosovu i Crnoj Gori i koji će biti dio tematske turističke ponude „PUTOVANJE KROZ VRIJEME“ koja će se zajednički promovisati kroz planiranu marketinšku kampanju. Duž 160 km staza u prirodi biće izvršena neophodna infrastrukturna prilagođavanja i postavljena signalizacija. Takođe će se izvoditi i male infrastrukturne investicije duž tematskih ruta koje će se sastojati od različitih sadržaja kao što su prostor za sjedenje, obezbijeđeni vidikovci, table sa smjernicama i visokokvalitetne table za tumačenje ruta. U cilju promocije nove ponude izradiće se različiti informativni materijali i organizovati nekoliko promotivnih događaja. Osim toga, projekat će pružiti priliku stručnjacima za pružanje turističkih usluga da dalje razviju svoje vještine.

Rilindja Kulturore nga Liqeni i Shkodrës në Kosovë

TIME TRAVEL

Projekti filloi në vitin 2023 dhe po zbatohet nga OJQ Fondi për Zhvillimin e Komunitetit (CDF) dhe Komuna e Klinës në anën e Kosovës dhe OJQ Qendra për Iniciativa të Qëndrueshme turistike (CSTI) dhe Organizata Kombëtare e Turizmit të Malit të Zi (NTO) nga ana malazeze. Vlera totale e projektit është 404,235.73 €, ndërsa granti i BE-së 343,600.33 €. Projekti synon të përmirësojë cilësinë dhe diversifikimin e ofertës turistike duke u bazuar në trashëgiminë natyrore dhe kulturore në zonat rurale ndërkufitare të Kosovës dhe Malit të Zi.

Partnerët e projektit kanë paraparë disa aktivitete kërkimore, shkëmbimin e informacionit dhe përvojës dhe transferimin e njohurive që do të mundësojnë formimin e një blloku turistik ndërkufitar që do të lidhë 10 objekte të trashëgimisë kulturore në Kosovë dhe Mal të Zi dhe do të jetë pjesë e ofertës tematike turistike “TIME TRAVEL”, e cili do të promovohet bashkërisht përmes një fushate promovuese. Përgjatë 160 km të shtigjeve të natyrës do të kryhen rregullimet e nevojshme infrastrukturore dhe do të vendoset sinjalizimi, ndërsa gjithashtu do të kryhen investime të vogla infrastrukturore për rrugët tematike, duke përfshirë objekte të ndryshme si zona për ulje, panorama të siguruara, tabela drejtimi dhe tabela interpretuese cilësore për çdo shteg. Për të promovuar ofertën e re do të prodhohen materiale të ndryshme informative dhe do të organizohen disa ngjarje promovuese. Për më tepër, projekti do të ofrojë mundësi për profesionistët në fushën e shërbimeve turistike për të zhvilluar më tej aftësitë e tyre.

C.L.O.S.E.R. – Culture-Led Opportunities for Sustainable Economic Revitalisation

The project started in 2023 and is being implemented by NGO Kosovo Foundation for Cultural Heritage without Borders on the Kosovo side and the Municipality of Bar on the Montenegrin side. The total project value is €400,000.00, while the EU grant amounts to €340,000.00. The project aims to have a measurable effect on sustainable economic growth through the valorisation of cultural heritage that presents the key aspect for boosting tourism and developing cross-border cooperation among creative and innovative industries.

The project partners will perform the conservation of a cultural heritage site that will be used by the Creative Hub in Kosovo, as well as physical interventions to improve accessibility along identified routes within Old Town Bar. Moreover, the vertical signs and interpretation panels will be set along revitalised cultural routes and an augmented reality application will be created, containing the 3D models of supposed appearance of structures in cultural heritage site. Additionally, various capacity building activities in relation to the management of cultural heritage sites and its touristic valorisation will be organised for various stakeholders in the field of tourism services provision. Furthermore, various promotional activities and events in relation to the adapted cultural heritage sites will be organised.

Mogućnosti vođene kulturom za održivu ekonomsku revitalizaciju - C.L.O.S.E.R.

Projekat je započeo 2023. godine, a sprovode ga NVO Kosovska fondacija za kulturno nasljeđe bez granica sa strane Kosova i Opština Bar sa strane Crne Gore. Ukupna vrijednost projekta je 400.000,00 €, dok EU grant iznosi 340.000,00 €. Projekat ima za cilj da ima mjerljiv učinak na održivi ekonomski rast kroz valorizaciju kulturnog nasljeđa koje predstavlja ključni aspekt za jačanje turizma i razvoj prekogranične saradnje među kreativnim i inovativnim industrijama.

Partneri na projektu će izvršiti konzervaciju lokaliteta kulturnog nasljeđa koji će koristiti Kreativni centar na Kosovu, kao i fizičke intervencije za poboljšanje pristupa identifikovanim rutama unutar Starog grada Bara. Pored toga, vertikalne table i paneli za tumačenje će biti postavljeni duž revitalizovanih kulturnih ruta, a kreiraće se i aplikacija proširene stvarnosti koja će sadržati 3D modele odnosno prikaze nekadašnjeg izgleda objekata na lokalitetu kulturnog nasljeđa. Pored toga, za različite zainteresovane strane u oblasti pružanja turističkih usluga biće organizovane različite aktivnosti izgradnje kapaciteta u vezi sa upravljanjem kulturnim nasljeđem i njegovom turističkom valorizacijom. Takođe, biće organizovane različite promotivne aktivnosti i događaji u vezi sa adaptiranim lokalitetima kulturnog nasljeđa.

C.L.O.S.E.R. – Rigjallërim i qëndrueshëm ekonomik përmes mundësive të bazuara në kulturë

Projekti ka filluar në vitin 2023 dhe po zbatohet nga OJQ Fondacioni Kosovar për Trashëgimi Kulturorë pa Kufij (CHwB) në anën e Kosovës dhe Komuna e Tivarit në anën e Malit të Zi. Vlera totale e projektit është 400,000.00 €, ndërsa granti i BE-së 340,000.00 €. Projekti synon të ketë një efekt të matshëm në rritjen e qëndrueshme ekonomike përmes vlerësimit të trashëgimisë kulturore që paraqet aspektin kyç për nxitjen e turizmit dhe zhvillimin e bashkëpunimit ndërkufitar midis industrive kreative dhe inovative.

Partnerët e projektit do të kryejnë konservimin e një vendi të trashëgimisë kulturore që do të përdoret nga Qendra Kreative në Kosovë, si dhe ndërhyrje fizike për të përmirësuar aksesin përgjatë rrugëve të identifikuara brenda Qytetit të Vjetër të Tivarit. Për më tepër, shenjat vertikale dhe panelet e interpretimit do të vendosen përgjatë rrugëve kulturore të adaptuara dhe do të krijohet aplikacioni i realitetit të shtuar që përmban modelet 3D të paraqitjes së supozuar të strukturave në zonën e trashëgimisë kulturore. Gjithashtu, do të organizohen aktivitete të ndryshme për ngritjen e kapaciteteve në lidhje me menaxhimin e vendeve të trashëgimisë kulturore dhe valorizimin turistik për aktorë të ndryshëm në fushën e ofrimit të shërbimeve turistike. Gjithashtu, do të organizohen aktivitete dhe ngjarje të ndryshme promovuese në lidhje me objektet e adaptuara të trashëgimisë kulturore.

Turning our villages into tourism destinations

The project started in 2023 and is implemented by the Municipality of Peja and NGO Regional Development agency West (RDA West) on the Kosovo side and NGO Regional Development Agency for Bjelasica, Komovi and Prokletije (RDA BKP) on the Montenegrin side. The total project value is €456,106.76, while the EU grant amounts to €387,690.74. The project seeks to improve the volume, quality and visibility of tourism through the valorisation of cultural and natural heritage and values.

The project partners will enable transfer of know-how from Montenegro to Kosovo when it comes to developing a rural tourism service provider network through various workshops. Furthermore, five tools for rural tourism providers using EuroGites network will be adapted for utilisation in Kosovo. This includes the Guide for Beginners – comprehensive version and short version, a tourism dictionary, RuralTour non-obligatory common standards and the Guide for Households on Interior Decoration of Households. Also, capacity building activities are foreseen for animators and service providers in villages. Additionally, resources will be mapped in 15 communities within 15 villages that will be selected for tourism improvements. Also, 40 rural households will be selected for pilot activities and will be supported for provision of successful tourism services. Accordingly, thematic trails will be developed and specific tourism infrastructure investments will be made in all 15 communities, along with the development of signposts for each point on the thematic routes. Moreover, several promotional cross-border events are foreseen for the promotion of established tourist routes based on cultural or natural heritage.

Transformacija naših sela u turističke destinacije

Projekat je započeo 2023. godine i realizuju ga Opština Peć i NVO Agencija za regionalni razvoj Zapad (RRA Zapad) na strani Kosova i NVO Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije (RRA BKP) na crnogorskoj strani. Ukupna vrijednost projekta je 456.106,76 €, dok grant EU iznosi 387.690,74 €. Projekat ima za cilj unapređenje obima, kvaliteta i vidljivosti turizma kroz valorizaciju kulturnog i prirodnog naslijeđa i vrijednosti.

Projektni partneri će kroz različite radionice omogućiti prenos znanja iz Crne Gore na Kosovo o razvoju mreže pružalaca usluga ruralnog turizma, dok će pet alata za pružaoce usluga ruralnog turizma koji koriste EuroGites mrežu biti prilagođeno za korišćenje na Kosovu. Ovo se odnosi na Vodič za početnike – sveobuhvatna i kratka verzija, Turistički rječnik, neobavezujući opšti standardi „RuralTour“ i Vodič za domaćinstva o unutrašnjem uređenju domaćinstava. Takođe, predviđene su i aktivnosti izgradnje kapaciteta za animatore i pružaoce usluga u selima. Pored toga, resursi će biti mapirani u 15 zajednica unutar 15 sela odabranih za unapređenje turizma, dok će 40 seoskih domaćinstava biti odabrano za pilot aktivnosti i biće podržano za pružanje uspješnih turističkih usluga. Shodno tome, biće uređene tematske staze i sprovedeno specifično ulaganje u turističku infrastrukturu u svih 15 zajednica, uz izradu znakova za svaku tačku na tematskim rutama. Pored toga, predviđeno je nekoliko promotivnih prekograničnih događaja za promociju uspostavljenih turističkih ruta zasnovanih na kulturnom ili prirodnom naslijeđu.

Shndërrimi i fshatrave tona në destinacione turistike

Projekti ka filluar në vitin 2023 dhe po zbatohet nga Komuna e Pejës dhe OJQ Agjencia për Zhvillim Rajonal Perëndimi (AZHR Perëndim) nga ana e Kosovës dhe OJQ Agjencia për Zhvillim Rajonal për Bjelasicë, Komovi dhe Bjekshët e Nemuna (AZHR BKP) në anën e Malit të Zi. Vlera totale e projektit është 456,106,76 €, ndërsa granti i BE-së 387,690,74 €. Projekti synon të përmirësojë vëllimin, cilësinë dhe dukshmërinë e turizmit nëpërmjet valorizimit të trashëgimisë dhe vlerave kulturore dhe natyrore.

Partnerët e projektit do të mundësojnë transferimin e njohurive nga Mali i Zi në Kosovë për zhvillimin e rrjetit të ofruesve të shërbimeve të turizmit rural përmes punëtorive të ndryshme, ndërsa gjithashtu pesë mjete për ofruesit e turizmit rural që përdoren në kuadër të EuroGites do të përshtaten për përdorim në Kosovë. Kjo i referohet Udhëzuesit për fillestarët – versioni gjithëpërfshirës dhe versioni i shkurtër, Fjalori i turizmit, standardet e përbashkëta jo të detyrueshme RuralTour dhe Udhëzuesi për familjet për dekorimin e brendshëm. Gjithashtu, janë parashikuar aktivitete për ngritjen e kapaciteteve për animatorët dhe ofruesit e shërbimeve në fshatra. Për më tepër, do të identifikohen asetet brënda 15 komuniteteve të 15 fshatrave të përzgjedhur për përmirësimin e turizmit, ndërsa 40 familje rurale do të përzgjidhen për aktivitete pilot dhe do të mbështeten për ofrimin e shërbimeve të suksesshme turistike. Në vijim, do të zhvillohen shtigje tematike dhe do të kryhen investime specifike në infrastrukturën turistike në të 15 komuniteteve, së bashku me zhvillimin e tabelave për çdo pikë të rrugëve tematike. Për më tepër, janë parashikuar disa ngjarje promovuese ndërkufitare për promovimin e shtigjeve turistike të krijuara bazuar në trashëgiminë kulturore ose natyrore.

Evocation and Attraction of Cultural Heritage

Christian Antiquity and Turkish Bath for Cultural Tourism

The project started in 2023 and is implemented by the Museum of Polimlje from Berane on the Montenegro side and NGO Climbing Association “Marimangat e Pejës” on the Kosovo side. The total project value was €434,272.10, while the EU grant amounts to €369,131.29. The project aims to contribute to cultural and tourism development through joint valorisation and promotion of the immovable cultural heritage of the area, which will encourage an increase in the number of tourists and an increase in the income of local communities.

The project partners are envisaged to perform conservation of the two major archaeological sites, i.e. Christian Antiquity Tumbarice castrum in Berane (Montenegro) and Turkish Bath in Peja (Kosovo), as well as archaeological excavation in Tumbarice castrum in Montenegro. Additionally, the collection of on-site data/data acquisition through laser scanning and photogrammetry is foreseen for both sites before and after conservation works and permanent digital record of immovable good will be created with precise measures, colour monitoring and textures. Moreover, 3D models of Tumbarice Castrum and Turkish Bath before and after conservation will be generated, based on which Digital platform for 3d models (Geometric, morphological 3d models with textual information) will be established and made accessible for tourists visiting the archaeological sites. Additionally, archaeological youth and culture-oriented professionals exchange events will be organised, along with other promotional activities and events that are planned within the project.

Evokacija i privlačnost kulturnog naslijeđa hrišćanska antika i tursko kupatilo za kulturni turizam

Projekat je započeo 2023. godine, a sprovodi ga Javna ustanova Polimski muzej iz Berana na crnogorskoj strani i NVO Penjačko udruženje „Marimangat e Pejës“ na strani Kosova. Ukupna vrijednost projekta je 434.272,10 €, dok EU grant iznosi 369.131,29 €. Projekat ima za cilj da doprinese razvoju kulture i turizma kroz zajedničku valorizaciju i promociju nepokretne kulturne baštine ovog područja, što će podstaći povećanje broja turista i povećanje prihoda lokalnih zajednica.

Predviđeno je da projektni partneri izvedu konzervaciju dva glavna arheološka lokaliteta, a to su kastrum hrišćanske antike Tumbarice u Beranama (Crna Gora) i tursko kupatilo u Peći (Kosovo), kao i dodatna arheološka istraživanja u kastrumu Tumbarice u Crnoj Gori. Pored toga, predviđeno je prikupljanje podataka na licu mjesta/prikupljanje podataka laserskim skeniranjem i fotogrametrijom za oba lokaliteta prije i poslije konzervatorskih radova nakon čega će biti kreiran trajni digitalni zapis nepokretnosti sa preciznim mjerama, praćenjem boja i teksturama. Štaviše, biće generisani 3D modeli Tumbarice Castrum-a i Turskog kupatila prije i poslije konzervacije, na osnovu kojih će uspostavljena Digitalna platforma za 3d modele (geometrijski, morfološki 3d modeli sa tekstualnim informacijama) koja će biti dostupna turistima koji posjećuju arheološka nalazišta. Pored toga, biće organizovane razmjene mladih koji se bave arheologijom i profesionalaca orijentisanih na kulturu, kao i druge promotivne aktivnosti i događaji koji su planirani u okviru projekta.

Evokimi dhe tërheqja e trashëgimisë kulturore Antikiteti i Krishterë dhe Banja Turke për Turizmin Kulturor

Projekti ka filluar në vitin 2023 dhe po zbatohet nga I.P. Muzeu i Polimljës në Berane nga ana e Malit të Zi dhe OJQ Shoqata e Alpinizmit “Marimangat e Pejës” në anën e Kosovës. Vlera totale e projektit ishte 434.272,10 €, ndërsa granti i BE-së 369.131,29 €. Projekti synon të kontribuojë në zhvillimin kulturor dhe turistik përmes valorizimit dhe promovimit të përbashkët të trashëgimisë kulturore të paluajtshme të zonës, gjë që do të nxisë rritjen e numrit të turistëve dhe rritjen e të ardhurave të komuniteteve lokale.

Partnerët e projektit kanë paraparë të kryejnë konservimin e dy vendeve kryesore arkeologjike, të Tumbarice castrum Antikiteti Krishterë në Berane (Mali i Zi) dhe të Banjes Turke në Pejë (Kosovë), si dhe gërmime arkeologjike në Tumbarice castrum në Mal të Zi. Përveç kësaj, para dhe pas punimeve të konservimit parashikohet mbledhja e të dhënave nëpërmjet skanimit me lazer dhe fotogrametrisë dhe do të krijohet regjistrimi i përhershëm dixhital i të mirave të paluajtshme me masa të sakta, monitorim ngjyrash dhe teksturash. Për më tepër, do të gjenerohen modelime 3D të Tumbarice Castrum dhe Banjës Turke para dhe pas konservimit, në bazë të të cilave platforma dixhitale për modelet 3D (modele gjeometrike, morfologjike 3D me informacion tekstual) do të bëhet e aksesueshme për turistët që vizitojnë vendet arkeologjike. Gjithashtu, do të organizohen ngjarje arkeologjike dhe evente të shkëmbimit të të rinjve dhe profesionistëve të orientuar kah kultura, së bashku me aktivitete dhe ngjarje të tjera promovuese që janë planifikuar në kuadër të projektit.

Tourism for future

The project started in 2023 and is implemented by NGO Prishtina REA and Mountaineering Association “Đeravica” from Kosovo and Municipality of Kolašin and NGO Institute for Entrepreneurship and Economic Development from Montenegro. The total project value is €427,507.70, while the EU grant amounts to €274,332.70. The project aims to contribute to the development of cross-border sustainable tourism through networking, introduction of the green key and eco standards, improvement of competitiveness and joint promotion.

The project partners seek to increase the interest of hotel industry in the cross-border region with regard to the culture of eco-development system and to perform a needs assessment analysis on the current status of Sustainable Tourism Management – EU Green Key and Eco Label Standards. During this process, businesses that will receive support will be identified, which will be followed by capacity building activities aimed at increased capacities and knowledge on the sustainable effective management set/standards, with a focus on green key and Eco-label international standards. Thanks to the project, financial incentives and assistance for alignment with EU Ecolabel standards will be provided to businesses. As a result, it is expected that at least 20 tourism-oriented entities will be certified with Eco-label standards. Moreover, the project will open the possibility for at least 15 people to become new certified auditors by the International Accredited Eco Label Standard Certification Entities. Additionally, one joint CBC Online Tourism Platform will be created and several cross-border events for promotion of unique services and products will be organised.

Turizam za budućnost

Projekat je započet 2023. godine a sprovode ga NVO Priština REA i Planinarsko društvo „Đeravica“ sa Kosova i Opština Kolašin i NVO Institut za preduzetništvo i ekonomski razvoj iz Crne Gore. Ukupna vrijednost projekta je 427.507,70 €, dok EU grant iznosi 274.332,70 €. Projekat ima za cilj da doprinese razvoju prekograničnog održivog turizma kroz umrežavanje, uvođenje zelenog ključa i eko standarda, unapređenje konkurentnosti i zajedničku promociju.

Projektni partneri su posvećeni povećanju interesovanja hotelske industrije u prekograničnom regionu za kulturu sistema eko-razvoja i da izvrše procjenu potreba o trenutnom statusu upravljanja održivim turizmom – „EU Green Key“ i „Eco Label Standards“. Tokom ovog procesa, preduzeća koja će dobiti podršku će biti identifikovana i povećani njihovi kapaciteti i znanje o skupu standarda održivog efikasnog upravljanja kroz različite aktivnosti izgradnje kapaciteta sa fokusom na zeleni ključ i međunarodne standarde EKO oznake. Kroz projekat će biti obezbijeđeni finansijski podsticaji i pomoć za usklađivanje sa standardima EU Ecolabel, a očekuje se da će najmanje 20 turističkih subjekata biti sertifikovano Eco-label standardima. Štaviše, projekat će otvoriti mogućnost za najmanje 15 osoba da postanu novi sertifikovani revizori od strane međunarodnih akreditovanih entiteta za standardizaciju ekološke oznake. Pored toga, biće uspostavljena jedna zajednička prekogranična onlajn turistička platforma i biće organizovano nekoliko prekograničnih događaja za promociju jedinstvenih usluga i proizvoda.

Turizmi për të ardhmen

Projekti filloi të zbatohet në vitin 2023 nga OJQ Prishtina REA dhe Shoqata Alpinizmit “Gjeravica” nga Kosova dhe Komuna e Kollashinit dhe OJQ Instituti për Sipërmarrje dhe Zhvillim Ekonomik nga Mali i Zi. Vlera totale e projektit është 427.507,70 €, ndërsa granti i BE-së 274.332,70 €. Projekti synon të kontribuojë në zhvillimin e turizmit të qëndrueshëm ndërkufitar përmes rrjetëzimit, futjes së çelësit të gjelbër dhe eko standardeve, përmirësimit të konkurrencës dhe promovimit të përbashkët.

Partnerët e projektit janë të përkushtuar për të rritur interesin e industrisë së hotelierisë në rajonin ndërkufitar për kulturën e sistemit të eko-zhvillimit dhe për të kryer vlerësimin e nevojave mbi statusin aktual të Menaxhimit të Qëndrueshëm të Turizmit - Standardet e BE-së Green Key dhe Eco Label. Gjatë këtij procesi, do të identifikohen bizneset që do të marrin mbështetje dhe do të rriten kapacitetet dhe njohuritë mbi standardet e menaxhimit efektiv të qëndrueshëm përmes aktiviteteve të ndryshme për ngritjen e kapaciteteve me fokus në standardet ndërkombëtare të çelësit gjelbër dhe etiketës ECO. Nëpërmjet projektit do t'i ofrohen stimuj financiarë dhe asistencë për përafrimin me standardet e BE-së për etiketën ekologjike dhe pritet që të paktën 20 subjekte të orientuara drejt turizmit të certifikohen me standardet e etiketës ekologjike. Për më tepër, projekti do të hapë mundësinë që të paktën 15 persona të bëhen auditorë të rinj të certifikuar nga Subjektet Ndërkombëtare të Certifikimit të Standardeve të Etiketës Eko të Akredituara. Përveç kësaj, do të krijohet një platformë e përbashkët on-line e turizmit ndërkufitar dhe do të organizohen disa ngjarje ndërkufitare për promovimin e shërbimeve dhe produkteve unike.

Find out about IPA III

The Cross-border Cooperation Programme Montenegro – Republic of Kosovo for 2021-2027 will be implemented through two thematic clusters (TC), including one thematic priority (TP) per each of these clusters. Specifically, the Programme document envisages the thematic cluster *“Improved employment opportunities and Social Rights”* under which thematic priority **“Employment, labour mobility and social and cultural inclusion across borders”** has been chosen as TP1 for this Programme, and the thematic cluster *“Improved business environment and competitiveness”* under which the thematic priority **“Tourism and cultural and natural heritage”** has been selected as TP 2 for this Programme.

The Programme area in Montenegro includes Andrijevica, Bar, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Podgorica, Rožaje, Tuzi, Ulcinj and Zeta, and the Programme area in Kosovo includes Pec/Pejë, Istok/Istog, Klina/Kline, Junik, Dečani/Deçan and Đakovica/Gjakovë.

The total budget of Programme is **€9,734,118**, while the EU contribution amounts to **EUR €8,400,000**. The programme document for the Cross-border Cooperation Programme Montenegro – Kosovo for 2021-2027 can be downloaded by scanning the QR code below.

Cross-Border
Cooperation

Funded by
the European Union

Montenegro – Kosovo

Saznajte više o IPA III

Program prekogranične saradnje Crna Gora – Republika Kosovo za 2021-2027 će se realizovati kroz dva tematska klastera (TC), uključujući po jedan tematski prioritet (TP) za svaki od ovih klastera. Naime, Programskim dokumentom predviđen je tematski klaster „Unaprijeđene mogućnosti zapošljavanja i socijalna prava“ u okviru kojeg je kao TP1 za ovaj Program izabran tematski prioritet „Zapošljavanje, mobilnost radne snage i socijalna i kulturna inkluzija preko granica“ i tematski klaster „Unaprijeđeno poslovno okruženje i konkurentnost“ u okviru koga je tematski prioritet „Turizam i kulturno i prirodno nasljeđe“ odabran kao TP 2 za ovaj Program.

Programsko područje programa u Crnoj Gori obuhvata opštine Andrijevica, Bar, Berane, Bijelo Polje, Gusinje, Kolašin, Mojkovac, Petnjica, Plav, Podgorica, Rožaje, Tuzi, Ulcinj i Zeta, dok programsko područje na Kosovu obuhvata Peć/Pejë, Istok/Istog, Klina/Kline, Junik, Dečani/Dečan i Đakovica/Gjakovë.

Ukupni budžet programa je **9.734.118 eura**, dok je doprinos EU **8.400.000 eura**. Programski dokument Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo za 2021-2027 možete preuzeti skeniranjem QR koda ispod.

Cross-Border
Cooperation

Funded by
the European Union

Montenegro – Kosovo

Zbuloni më shumë rreth IPA III

Programi i bashkëpunimit ndërkufitar Mali i Zi – Republika e Kosovës 2021-2027 do të zbatohet përmes dy blloqeve tematike (TC) duke përfshirë nga një prioritet tematik (TP) për secilin prej këtyre blloqeve. Përkatësisht, dokumenti i Programit parasheh bllokun tematik *“Përmirësimi i mundësive të punësimit dhe të drejtave sociale”* brenda të cilit prioriteti tematik *“Punësimi, lëvizshmëria krahut/ ofertës së punës dhe përfshirja sociale dhe kulturore përtej kufijve”* është zgjedhur si PT1 për këtë program dhe blloku tematik *“Përmirësimi i mjedisit të biznesit dhe konkurrueshmërisë”* brenda të cilit prioriteti tematik *“Turizmi dhe trashëgimia kulturore dhe natyrore”* është përzgjedhur si PT 2 për këtë Program.

Zona e programit në Mal të Zi do të përfshinë komunat Andrijevicë, Tivar, Berane, Bijello Pole, Guci, Kollashin, Mojkovac, Petnicë, Plavë, Podgoricë, Rozhajë, Tuz, Ulqin dhe Zetë, kurse në Kosovë komunat Pejë, Istog, Klinë, Junik, Deçan dhe Gjakovë.

Buxheti i përgjithshëm i programit është 9.734.118 euro, ndërsa kontributi i BE-së është 8.400.000 euro. Dokumenti i programit për Programin e Bashkëpunimit Ndërkufitar Mali i Zi – Kosovë 2021-2027 mund të shkarkohet përmes skanimit të QR kodit në vijim.

Cross-Border
Cooperation

Funded by
the European Union

Montenegro – Kosovo

